

บทที่ 5

องค์กรและกระบวนการตีความรัฐธรรมนูญของไทย

ประวัติความเป็นมา

ประเทศไทยนับแต่มีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง เมื่อ พ.ศ. 2475 ก็มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญลายลักษณ์อักษรฉบับแรก ซึ่งเรียกว่า "พระราชบัญญัติธรรมนูญการปกครองแผ่นดินสยามชั่วคราว พุทธศักราช 2475" จากนั้นเราก็มีรัฐธรรมนูญลายลักษณ์อักษรใช้มาโดยตลอด นับถึงปัจจุบันมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญมาแล้วรวมทั้งสิ้น 13 ฉบับ ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าเป็นประเทศที่มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญมากที่สุดในโลกประเทศหนึ่ง¹ เมื่อได้พิจารณาถึงเรื่องการตีความรัฐธรรมนูญของประเทศไทยแล้ว กล่าวได้ว่า หลักที่เราถือกันมาตลอดคือ หลักความเป็นกฎหมายสูงสุด หลักการแบ่งแยกอำนาจหรือการแย่งแยกหน้าที่ หลักการปกครองในรูปรัฐบาลในระบบรัฐสภา²

เกี่ยวกับการตีความรัฐธรรมนูญ พอจะกล่าวถึงบทบัญญัติที่เกี่ยวกับการตีความ และปัญหาที่เกิดขึ้นที่มีการตีความรัฐธรรมนูญขึ้น ดังนี้

รัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราว พ.ศ. 2475 จึงเป็นรัฐธรรมนูญฉบับแรกนั้น มิได้กล่าวถึงเรื่องการตีความรัฐธรรมนูญไว้เลย และในช่วงที่ใช้รัฐธรรมนูญฉบับนี้ ก็มีได้มีปัญหากการตีความรัฐธรรมนูญเกิดขึ้นเลย ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะรัฐธรรมนูญฉบับนี้เป็นฉบับแรก และใช้ในระยะเวลาอันสั้น ประกอบกับ ผู้ร่างคงประสงค์ให้เป็นรัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราว

รัฐธรรมนูญฉบับต่อมาคือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม

¹ ฉานินทร์ กรัยวิเชียร, ระบอบประชาธิปไตย, (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2520), หน้า 8.

² หลักการดังกล่าวได้มีการบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญทุกฉบับ ยกเว้นรัฐธรรมนูญฉบับแรก และธรรมนูญการปกครอง ซึ่งถือเป็นฉบับชั่วคราว.

พุทธศักราช 2475 ในรัฐธรรมนูญฉบับนี้ ได้บัญญัติถึงเรื่องการตีความไว้ใน
มาตรา 62 ว่า

‘‘หากว่าสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้ทรงไว้ซึ่งสิทธิเด็ดขาดในการ
ตีความแห่งรัฐธรรมนูญนี้

ในช่วงของการใช้รัฐธรรมนูญฉบับนี้ ได้เกิดปัญหาในการตีความ
ที่สำคัญๆ กล่าวคือ เมื่อ พ.ศ. 2476 สภาผู้แทนราษฎรได้ตีความรัฐธรรมนูญ
ว่า การจำกัดเสรีภาพของประชาชนจะต้องออกเป็นกฎหมาย คำสั่งตามมติ
ของคณะรัฐมนตรีไม่ใช่กฎหมาย เมื่อคำสั่งนั้นออกมาจำกัดเสรีภาพของข้าราชการ
ในการเข้าสมาคม เป็นการขัดต่อรัฐธรรมนูญ¹

ต่อมา เมื่อ พ.ศ. 2478 ศาลอุทธรณ์ได้มีคำพิพากษาว่ามาตรา
104 กฎหมายลักษณะอาญาขัดต่อรัฐธรรมนูญ แต่คดีนี้ขึ้นไปสู่การพิจารณาของ
ศาลฎีกา และศาลฎีกาได้มีคำพิพากษาที่ 456/2478 ว่ามาตรา 104 แห่ง
กฎหมายลักษณะอาญาไม่ขัดรัฐธรรมนูญ และได้ตีความว่าการกระทำของ
จำเลยในคดีนี้เป็นการกระทำภายในขอบเขตของเอกสิทธิ์²

ต่อมา พ.ศ. 2489 ศาลฎีกาได้มีคำพิพากษาที่ 1/2489 ว่า
พระราชบัญญัติอาชญากรรมสงคราม พ.ศ. 2488 ที่บัญญัติให้ลงโทษย้อนหลัง

¹ มาตรา 14 ภายในบังคับแห่งบทกฎหมายบุคคลย่อมมีเสรีภาพ
บริบูรณ์ในร่างกาย เกศสถาน ทรัพย์สิน การพูด การเขียน การโฆษณา การ
ศึกษาอบรม การประชุมโดยเปิดเผย การตั้งสมาคม การอาชีพ

² มาตรา 27 ในที่ประชุมแห่งสภา สมาชิกผู้ใดจะกล่าวด้วยคำ
ใดๆ ในทางแสดงข้อความ หรือแสดงความเห็น หรือออกเสียงลงคะแนน
ท่านว่าเป็นเอกสิทธิ์อันเด็ดขาด ผู้ใดจะนำไปเป็นเหตุฟ้องร้องกล่าวสมาชิก
ผู้นั้นในทางใดๆ มิได้

เอกสิทธิ์นี้คุ้มครองไปถึงผู้พิมพ์และโฆษณา รายงานการประชุม
โดยคำสั่งของสภา และคุ้มครองไปถึงบุคคลที่สภาเชิญมาแสดงข้อความหรือ
ออกความเห็นในที่ประชุมด้วย

แก้บุคคลในทางอายุชาติต่อรัฐธรรมนูญ และตีความว่าศาลมีอำนาจประกาศ
ว่ากฎหมายใดเป็นโมฆะเพราะขัดรัฐธรรมนูญ ซึ่งหลังจากนั้นสภาผู้แทนราษฎร
ก็ตีความว่า อำนาจในการตีความรัฐธรรมนูญเป็นอำนาจของสภาผู้แทนราษฎร
แต่เพียงองค์กรเดียว คำพิพากษาของศาลฎีกาที่ตีความนั้นถือว่าได้สิ้นสุดไปแล้ว
การตีความของสภาในครั้งนั้นไม่กระทบกระเทือนถึงคำพิพากษาดังกล่าว แต่ต่อ
ไปหากมีปัญหาในการตีความรัฐธรรมนูญ จะต้องส่งให้สภาผู้แทนราษฎรตีความ
เสียก่อน แล้วให้องค์กรต่างๆปฏิบัติตามการตีความของสภาผู้แทนราษฎร

รัฐธรรมนูญฉบับต่อมา คือรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
2489 รัฐธรรมนูญได้บัญญัติเรื่องการตีความรัฐธรรมนูญไว้ คือ

มาตรา 86 ภายใต้บังคับมาตรา 88 รัฐสภาทรงไว้ซึ่งสิทธิ
เด็ดขาดในการตีความแห่งรัฐธรรมนูญนี้

มาตรา 88 ในการที่ศาลจะรับทบทวนหมายบังคับกับแก้คดีใด
ถ้าศาลเห็นว่าบทกฎหมายนั้นต้องด้วยบทบัญญัติมาตรา 87 ให้ศาลรอการ
พิจารณาพิพากษาคดีไว้ชั่วคราว แล้วรายงานความเห็นเช่นนั้นตามทาง
การไปยังคณะตุลาการรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัย แล้วแจ้งให้ศาลทราบ

ในระหว่างการใช้รัฐธรรมนูญนี้ ได้มีการตีความรัฐธรรมนูญ
กล่าวคือ รัฐสภาตีความว่าผู้ตีการขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ เมื่อมีผู้ลง
ชื่อขอแก้ไขคนเดียว แต่มีผู้รับรองครบถ้วนนั้นถือว่าสมบูรณ์¹ และรัฐสภาได้
ตีความรัฐธรรมนูญว่า รัฐสภาอาจมอบอำนาจให้รัฐบาลมอบเรื่องให้สห
ประชาชาติพิจารณากรณีพิพาทชายแดนไทยได้ โดยไม่ถือว่าเป็นการจัด

¹มาตรา 85 รัฐธรรมนูญนี้จะแก้ไขเพิ่มเติมได้แต่โดยเงื่อนไข
ต่อไปนี้

(1) ผู้ตีขอแก้ไขเพิ่มเติมต้องมาจากคณะรัฐมนตรี หรือสมาชิก
สภาผู้แทนราษฎรซึ่งต้องมีจำนวนไม่ต่ำกว่าหนึ่งในสี่ของจำนวนสมาชิกทั้งหมด

ต่อรัฐธรรมนูญ¹

รัฐธรรมนูญฉบับต่อมาคือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2490 บทบัญญัติเรื่องการตีความรัฐธรรมนูญ ในส่วนของสภายังมีเหมือนเดิม แต่ในส่วนของคณะกรรมการรัฐธรรมนูญไม่มีบัญญัติไว้

ในข่วงนี้มีการตีความรัฐธรรมนูญดังนี้คือ ศาลฎีกาได้มีคำพิพากษาฎีกาที่ ๘74/2490 ว่าประมวลกฎหมายแพ่งทัณฑ์ มาตรา 1336 และรัฐธรรมนูญ เจ้าของกรรมสิทธิ์มีสิทธิ์จำหน่ายทรัพย์สินของตนได้ เว้นแต่จะมีกฎหมายห้ามไว้² ศาลฎีกาได้มีคำพิพากษาฎีกาที่ 950/2491 ว่าแม้คณะรัฐมนตรีจะเป็นผู้ตั้งสำนักงานกลางบริษัทจังหวัดขึ้น และให้อยู่ในกระทรวงพาณิชย์ ก็ไม่ทำให้กระทรวงพาณิชย์มีอำนาจมากกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้ เพราะคณะรัฐมนตรีต้องปฏิบัติตามกฎหมาย ไม่ใช่ลงมติให้มีผลใ้ตนอกกฎหมาย และศาลฎีกาได้มีคำพิพากษาฎีกาที่ 21/2492 ว่าพระราชบัญญัติควบคุมค่าเช่า พ.ศ. 2490 ใช้บังคับได้ เพราะรัฐธรรมนูญมิได้บัญญัติห้ามการใช้กฎหมายที่มีผลย้อนหลังในทางแพ่ง

¹ มาตรา 62 ในกรณีต่อไปนี้ให้รัฐสภาประชุมร่วมกัน
(๘) ให้ความเห็นชอบแก่งหนังสือสัญญาตามความในมาตรา 76
มาตรา 76 พระมหากษัตริย์ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจในการ
ทำหนังสือสัญญาสันติภาพสงบศึก และทำหนังสือสัญญาอื่นกับนานาประเทศ
หนังสือสัญญาใดมีบทเปลี่ยนแปลงอาณาเขตไทย หรือจะต้อง
ออกพระราชบัญญัติเพื่อให้การเป็นไปตามสัญญา ต้องได้รับความเห็นชอบของ
รัฐสภา

² มาตรา 23 บุคคลย่อมมีเสรีภาพบริบูรณ์ในร่างกาย เคหะสถาน
ทรัพย์สิน การพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา การศึกษาอบรม การชุมนุม
สาธารณะ การตั้งสมาคม การอาชีพ ทั้งนี้ภายใต้บังคับแห่งตัวบทกฎหมาย

รัฐธรรมนูญฉบับต่อมาคือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2492 บทบัญญัติในเรื่องการตีความ ในส่วนของรัฐสภา ได้มีบทบัญญัติใหม่บัญญัติไว้ในมาตรา 177 ว่า

ภายใต้บังคับมาตรา 179 ถ้ามีผู้หาการตีความรัฐธรรมนูญ อันอยู่ในวงงานของวุฒิสภา สภาผู้แทน หรือที่ประชุมรวมกันของรัฐสภา ให้เป็นอำนาจของรัฐสภาที่จะตีความ และให้ถือว่าการตีความของรัฐสภาเป็นเด็ดขาด

จึงเป็นการบัญญัติจำกัดให้สภามีอำนาจตีความได้เฉพาะปัญหาอันอยู่ในวงงานของสภาเท่านั้น สำหรับในส่วนของคณะกรรมการรัฐธรรมนูญ รัฐธรรมนูญ มาตรา 179 บัญญัติว่า

ในการที่ศาลจะรับบทบัญญัติแห่งกฎหมายบังคับแก่คดีใด ถ้าศาลเห็นว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้น ต้องควบกับบทบัญญัติมาตรา 178 ให้ศาลรอการพิจารณาพิพากษาคดีไว้ชั่วคราว แล้วส่งความเห็นเช่นนั้นตามทางการเพื่อคณะกรรมการรัฐธรรมนูญจะได้พิจารณาวินิจฉัย

ในช่วงนี้ได้มีการตีความรัฐธรรมนูญคือ คณะตุลาการรัฐธรรมนูญ ได้มีคำวินิจฉัยที่ ต. 1/2494 ว่ามาตรา 71 พระราชบัญญัติประมง พ.ศ. 2490 ไม่ขัดรัฐธรรมนูญ มาตรา 29¹ คณะตุลาการรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยที่ ต. 2/2494 ว่า มาตรา 6 พระราชบัญญัติการพนัน พ.ศ. 2478 ไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30² คณะตุลาการรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยที่ ต. 3/2494 ว่า มาตรา 13 ทวิ(1) พระราชบัญญัติสำรวจและห้ามกักกันข้าว พ.ศ. 2489 ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29

¹ มาตรา 29 บุคคลจะไม่ต้องรับโทษอาญา เว้นแต่จะได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงแก่บุคคลนั้นจะหนักกว่าโทษที่กำหนดไว้ในกฎหมายซึ่งใช้อยู่ในเวลาที่กระทำผิดมิได้

² มาตรา 30 ในคดีอาญา ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด

รัฐธรรมนูญฉบับต่อมาคือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2475 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2495 บทบัญญัติเรื่องการตีความรัฐธรรมนูญ เป็นไปตามหลักการเดิมคือ สภามีอำนาจตีความในปัญหาที่อยู่ในวงงานของสภา ส่วนตุลาการรัฐธรรมนูญก็ตีความในเรื่องกฎหมายขัดรัฐธรรมนูญหรือไม่ ในช่วงการใช้รัฐธรรมนูญนี้มีการตีความรัฐธรรมนูญ ดังนี้คือ คณะตุลาการรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัย เมื่อวันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2501 ว่า มาตรา 9 พระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อความเป็นธรรมของสังคม พ.ศ. 2497 ขัดต่อรัฐธรรมนูญ

ศาลฎีกาได้มีคำพิพากษาที่ 881/2495 ว่าการที่ราษฎรไทย ขอให้นายอำเภอในฐานะพนักงานเจ้าหน้าที่จดทะเบียนสิทธิและนิติกรรม เกี่ยวกับข้อสงวนทรัพย์ โดยที่ปรากฏตามคำพิพากษาของศาลแล้วว่าบุคคล นั้นเป็นคนที่มิใช่สัญชาติไทย แต่นายอำเภออ้างว่าผู้ร้องขอจดทะเบียนมีบิดา เป็นคนต่างดาว จึงต้องทำการสอบสวนและส่งเรื่องไปยังกรมที่ดินก่อน การกระทำของนายอำเภอเป็นการกระทำที่มีข้อขัดแย้งกฎหมาย ไม่มีมูลที่จะ หวังเห็นว่าการจดทะเบียนนั้น และแม้จะอ้างว่ามีระเบียบกระทรวงมหาดไทย ระเบียบนั้นก็ไม่ใช่กฎหมาย และไม่มีกฎหมายใดให้อำนาจออกระเบียบเช่นนั้น ได้ ทั้งนี้เพราะรัฐธรรมนูญมาตรา 26 บัญญัติให้บุคคลมีเสรีภาพในทรัพย์สิน ภายใต้กฎหมาย

ศาลฎีกาได้มีคำพิพากษาที่ 45/2496 ว่าเมื่อคณะรัฐมนตรี โดยยึดอำนาจการปกครองประเทศสำเร็จ ย่อมมีอำนาจออกและยกเลิกแก้ไข กฎหมายได้ รัฐมนตรีซึ่งแต่งตั้งโดยรัฐธรรมนูญซึ่งคณะรัฐมนตรีได้ประกาศ ใช้ จึงเป็นรัฐมนตรีโดยชอบ

ศาลฎีกาได้มีคำพิพากษาฎีกาที่ 559/2496 ตามรัฐธรรมนูญ คณะรัฐมนตรีมีอำนาจในการบริหาร การบริหารต้องอาศัยตัวบทกฎหมาย อะไรที่นอกตัวบทกฎหมายคณะรัฐมนตรีก็ไม่มีอำนาจ กิจการขององค์การ สรรพอาหาร แม้จะเป็นการค้า แต่ขายเพื่อลดค่าครองชีพของประชาชน มิใช่ คำกำไรอย่างการค้าธรรมดา ย่อมอยู่ในวัตถุประสงค์ของการบริหาร เพราะ เป็นการบำบัดทุกข์ บำรุงสุข แก่ราษฎร หากตั้งขึ้นเพื่อกำไรฝ่ายเดียวและ ไม่มีกฎหมายสนับสนุน ก็อยู่นอกวัตถุประสงค์ของการบริหาร เพราะการบริหารราชการแผ่นดินมิใช่การค้า

ศาลฎีกาได้มีคำพิพากษาฎีกาที่ 1212/2497 ว่าพระราชบัญญัติ สัญญาชาติฉบับที่ 2 พ.ศ. 2496 ไม่ขัดรัฐธรรมนูญ เพราะไม่มีผลย้อนหลังใน ทางอาญา

ศาลฎีกาได้มีคำพิพากษาที่ 843-847/2500 ว่าศาลมีอำนาจ ตีความรัฐธรรมนูญได้ ศาลจะรอคดีตามรัฐธรรมนูญมาตรา 144 ก็ต่อเมื่อเห็น ว่าบทกฎหมายนั้นแย้งต่อรัฐธรรมนูญเท่านั้น ตามรัฐธรรมนูญสมาชิกสภา มี 2 ประเภท คือ โปรตเกล้าแต่งตั้งกับเลือกตั้ง ที่โปรตเกล้าแต่งตั้งไว้ 123 คน จะตั้งซ่อมเมื่อตายหรือลาออกเท่านั้น จะเพิ่มจำนวนหรือลดจำนวนไม่ได้แม้ ว่าสมาชิกประเภทหนึ่งจะมากขึ้นหรือลดลงตามจำนวนผู้มีสิทธิออกเสียงก็ตาม

ศาลฎีกาได้มีคำพิพากษาที่ 1397-1398/2500 ว่าสมาชิกสภา ผู้แทนราษฎรที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นหัวหน้าการชลประทานราษฎร ซึ่งถือว่าเป็น เจ้าพนักงานนั้น ไม่ปรากฏว่ามีตำแหน่งที่มีประโยชน์ตอบแทน จึงไม่เป็นการขัดต่อรัฐธรรมนูญ

ศาลฎีกา ได้มีคำพิพากษาที่ 1512-1513/2497 ว่ารัฐบาล
ตามความหมายในรัฐธรรมนูญ หมายถึงความรวมถึงรัฐบาลที่ประกาศใช้ตาม
รัฐธรรมนูญในกรณีที่มีรัฐประหาร ซึ่งบริหารราชการแผ่นดินได้สำเร็จเด็ดขาด
และรักษาความสงบเรียบร้อยไว้ได้ โดยเป็นที่ยอมรับกันตลอดมาว่า การยก
เลิกรัฐธรรมนูญที่ใช้อยู่ และนำฉบับอื่นมาใช้แทน เป็นการเปลี่ยนราชประเพณี
การปกครองอย่างหนึ่ง

รัฐธรรมนูญฉบับต่อมาคือ ธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร
พ.ศ. 2502 เกี่ยวกับการตีความ รัฐธรรมนูญโค่นล้มไว้ ในมาตรา 20 ว่า
ในเมื่อไม่มีบทบัญญัติแห่งธรรมนูญการปกครองนี้บังคับแก่กรณี
ใด ให้วินิจฉัยกรณีนั้นไปตามประเพณีการปกครองประเทศไทยในระบอบ
ประชาธิปไตย

ในกรณีมีปัญหาเกี่ยวกับการวินิจฉัยกรณีใดตามความในวรรค
ก่อนเกิดขึ้นในวงงานของสภา หรือเกิดขึ้นโดยคณะรัฐมนตรีขอให้สภาวินิจฉัย
ให้สภาวินิจฉัยชี้ขาด

ในช่วงของการใช้รัฐธรรมนูญฉบับนี้ ได้มีการตีความรัฐธรรมนูญ
ดังต่อไปนี้คือ

ศาลฎีกาได้มีคำพิพากษาที่ 771-772/2502 ว่าผู้ร้องถูกควบคุม
ตัวไว้ใบข้อหาเป็นการกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์ พระราชบัญญัติดังกล่าว
เป็นกฎหมายวิธีสบัญญัติมิใช่กฎหมายสารบัญญัติ ที่บัญญัติให้ลงโทษแก่ผู้กระทำความผิด
จึงไม่ใช่กฎหมายย้อนหลังให้ลงโทษบุคคลในทางอาญา และไม่ใช้
เป็นการจัดตั้งศาลขึ้นใหม่ ไม่เป็นการตัดเสรีภาพประชาชน ทั้งยังจำกัดให้
ใช้พระราชบัญญัตินี้ บังคับชั่วคราวในระหว่างที่ธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร
ใช้บังคับอยู่ จึงไม่ขัดต่อธรรมนูญการปกครองมาตรา 20¹

¹ดู คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1439-1440/2506 ประกอบ.

ศาลฎีกาได้มีคำพิพากษาที่ 1785/2503 ว่านายกรัฐมนตรี
โดยมติคณะรัฐมนตรี มีอำนาจสั่งการใดๆตามมาตรา 17 นั้น รวมถึงสั่งให้
จำคุกด้วย การใส่ดุลพินิจสั่งการของนายกรัฐมนตรีถือว่าเด็ดขาด ผู้ร้องจะ
มาร้องต่อศาลอ้างว่าการกระทำของผู้ร้องเป็นเรื่องเล็กน้อยไม่ได้ มาตรา
17 ธรรมนูญการปกครอง ไม่ขัดต่อมาตรา 5 และมาตรา 20 เพราะไม่ใช่
กรณีที่ไม่มีความขัดแย้งในรัฐธรรมนูญอันจะต้องไประงับการปกครอง

ศาลฎีกาได้มีคำพิพากษาที่ 766/2505 ว่าเมื่อประกาศคณะ
ปฏิวัติโดยยกเลิกรัฐธรรมนูญที่มีบทบัญญัติให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญ เป็นผู้
พิจารณาว่ากฎหมายขัดรัฐธรรมนูญหรือไม่เสียแล้ว อำนาจหน้าที่นี้จึงตกอยู่
กับศาลยุติธรรม เพราะโดยปกติศาลเป็นผู้นำบทบัญญัติกฎหมายมาปรับแก้คดี
จึงมีอำนาจที่จะพิจารณาว่าบทบัญญัติใดขัดกับแก้คดีใดหรือไม่ เว้นแต่จะมี
บทบัญญัติให้เป็นหน้าที่ของสถาบันอื่นโดยเฉพาะ

ศาลฎีกาได้มีคำพิพากษาที่ 222/2506 ว่าศาลมีอำนาจตีความ
รัฐธรรมนูญว่า บทกฎหมายใดขัดกับแก้คดีใดหรือไม่ บทกฎหมายใดขัด
รัฐธรรมนูญหรือไม่ เว้นแต่จะมีกฎหมายโดยเฉพาะบัญญัติให้เป็นอำนาจหน้าที่
ขององค์กรอื่น สภาจะตีความรัฐธรรมนูญได้เฉพาะที่มีปัญหาเกิดขึ้นในวงงาน
ของสภาหรือคณะรัฐมนตรีขอให้อำนาจอื่นเท่านั้น มาตรา 3, 4, 5 และ 7 แห่ง
พระราชบัญญัติว่าด้วยการสำรวจและการออกโฉนดที่ดิน พ.ศ. 2496 ขัดต่อ
รัฐธรรมนูญ เพราะเป็นการให้อำนาจคณะบุคคลทำการวินิจฉัยที่ขาดข้อโต้แย้ง
เรื่องกรรมสิทธิ์ในที่ดินอันเป็นกรณีพิพาทระหว่างบุคคล

ศาลฎีกาได้มีคำพิพากษาที่ 225/2506 ว่ามาตรา 3 แห่ง
พระราชบัญญัติการส่งออกปศุสัตว์และการนำเข้าในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า
บางอย่าง พ.ศ. 2490 ที่ให้บริษัทยุททการ หรือเจ้าของที่มีได้มีส่วนรู้เห็น
เป็นใจในการกระทำความผิดเป็นโมฆะ เพราะขัดรัฐธรรมนูญ เมื่อไม่มีคณะ
ตุลาการรัฐธรรมนูญ การวินิจฉัยกฎหมายตลอดทั้งการตีความรัฐธรรมนูญอัน

มิใช่เรื่องในวงงานของสภา ศาลย่อมมีอำนาจกระทำได้

ศาลฎีกาได้มีคำพิพากษาที่ 1206/2509 ว่าตามที่เจ้าหน้าที่ท้องถิ่น ตามพระราชบัญญัติควบคุมการก่อสร้างอาคาร ได้แจ้งให้โจทก์เลิกใช้และรื้อถอนอาคาร เพราะอยู่ในสภาพไม่มีแรงแข็งแรง โจทก์ได้อุทธรณ์ต่อคณะกรรมการวินิจฉัยอุทธรณ์ และกรรมการได้มีมติให้ยกอุทธรณ์แล้วนั้น โจทก์จะมาฟ้องศาลอีกไม่ได้ เพราะไม่ปรากฏว่าการวินิจฉัยเช่นนั้นของเจ้าหน้าที่และกรรมการอุทธรณ์ ได้กระทำนอกเหนือพระราชบัญญัติแต่อย่างใด การวินิจฉัยของคณะกรรมการอุทธรณ์ตามพระราชบัญญัตินี้จึงไม่เป็นการใช้อำนาจศาล ไม่ขัดรัฐธรรมนูญ

ศาลฎีกาได้มีคำพิพากษาที่ 494/2510 ว่าในระหว่างการปฏิบัติ ระหว่างใช้รัฐธรรมนูญขึ้นไป ธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร มาตรา 17 ให้อำนาจนายกรัฐมนตรีมีคำสั่งหรือกระทำการภายในขอบเขต และให้ถือว่าคำสั่งนั้นชอบด้วยกฎหมาย จึงย่อมมีผลว่า ไม่มีมูลให้ผู้ใดมาฟ้องให้รับผิดตามกฎหมายได้

ศาลฎีกาได้มีคำพิพากษาที่ 1729/2512 ว่าธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร เป็นกฎหมายสูงสุด คำสั่งนายกรัฐมนตรีที่ออกโดยอำนาจตาม มาตรา 17 ผู้ใดจะอ้างว่าคำสั่งนั้นขัดต่อกฎหมายไม่ได้ การวินิจฉัยว่าคำสั่งหรือการกระทำนั้นชอบด้วยมาตรา 17 หรือไม่ อยู่ที่ความเห็นของนายกรัฐมนตรีโดยมติของคณะรัฐมนตรีว่าสมควรจะมีคำสั่งหรือการกระทำหรือไม่ มิใช่อยู่ที่พฤติการณ์ของการบ่อนทำลายว่ามีจริงหรือไม่ และมาตรา 17 ก็มีได้ระบุให้ใช้มาตราการนั้นแก่ผู้บ่อนทำลายโดยเฉพาะ

¹ดู คำพิพากษาฎีกาที่ 962/2508 และคำพิพากษาฎีกาที่ 1602-1603/2509 ประกอบ.

รัฐธรรมนูญฉบับต่อมาคือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2511 เกี่ยวกับการตีความรัฐธรรมนูญฉบับนี้ถือหลักการตาม รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2492 และรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2475 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2495 กล่าวคือสภามีอำนาจตีความในปัญหาที่อยู่ในวงงานของสภา และมีคณะกรรมการรัฐธรรมนูญ ตีความเกี่ยวกับกฎหมายขัดรัฐธรรมนูญหรือไม่ ในระหว่างการใช้รัฐธรรมนูญฉบับนี้ ได้มีการตีความรัฐธรรมนูญดังนี้ คือ

ศาลฎีกาได้มีคำพิพากษาที่ 1204/2514 ว่าพระราชบัญญัติว่าด้วยการสำรวจและออกโฉนดที่ดินที่ขัดรัฐธรรมนูญนั้น ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการตั้งคณะกรรมการสำรวจและออกโฉนดที่ดิน ไม่มีผลใช้บังคับตั้งแต่นั้นมา

รัฐสภาได้ตีความว่า ตามมาตรา 121 การเสนอร่างพระราชบัญญัติที่มีหลักการและวัตถุประสงค์อันเดียวกันกับ ร่างพระราชบัญญัติที่ถูกยับยั้งโดยวุฒิสภาและยังไม่ครบกำหนดนั้น จะกระทำไม่ได้

คณะกรรมการรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยที่ ต. 1/2513 ว่า ประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 43 พ.ศ. 2503 เรื่องการควบคุมบุคคลเป็นอันธพาลนั้นไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ เพราะฝ่ายบริหารมีเจตจำนงที่จะรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน

มาตรา 121 ร่างพระราชบัญญัติที่ต้องยับยั้งไว้ตามมาตรา 120 นั้น เมื่อพ้นเวลาหนึ่งปีนับแต่วันที่วุฒิสภาส่งร่างพระราชบัญญัติกลับคืนมายังสภาผู้แทน สภาผู้แทนอาจยกร่างพระราชบัญญัตินั้นขึ้นพิจารณาใหม่ได้ ในกรณีเช่นว่านี้ ถ้าสภาผู้แทนลงมติยืนยันร่างเดิมหรือร่างที่คณะกรรมการมาธิการร่วมกันพิจารณาด้วยคะแนนเสียงมากกว่ากึ่งจำนวนสมาชิกทั้งหมดของสภาแล้ว ก็ให้ถือว่าร่างพระราชบัญญัตินั้นเป็นอันได้รับความเห็นชอบของรัฐสภา และให้ดำเนินการต่อไปตามมาตรา 74

ถ้าร่างพระราชบัญญัติที่ต้องยับยั้งไว้ เป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับอายุ การเงิน สภาผู้แทนอาจยกร่างพระราชบัญญัตินั้นขึ้นพิจารณาได้ทันที ในกรณีเช่นว่านี้ ถ้าสภาผู้แทนลงมติยืนยันร่างเดิมหรือร่างที่คณะกรรมการมาธิการร่วมกันพิจารณาด้วยคะแนนเสียงมากกว่ากึ่งจำนวนสมาชิกทั้งหมดของสภาแล้ว ก็ให้ถือว่าร่างพระราชบัญญัตินั้นเป็นอันได้รับความเห็นชอบของรัฐสภา และให้ดำเนินการต่อไปตามมาตรา 74

รัฐธรรมนูญฉบับต่อมาคือ **รัฐธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พ.ศ. 2515** ในเรื่องการตีความรัฐธรรมนูญ รัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้บัญญัติโดยถือหลักการเดียวกันกับรัฐธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พ.ศ. 2502 คือกรณีไม่มีบทบัญญัติก็ให้วินิจฉัยไปตามประเพณีการปกครองประเทศไทยในระบอบประชาธิปไตย และให้สภาวินิจฉัยปัญหาที่เกิดขึ้นในวงงานของสภาหรือปัญหาที่คณะรัฐมนตรีขอให้วินิจฉัย โดยบัญญัติไว้ในมาตรา 22 แต่ในรัฐธรรมนูญการปกครองฉบับนี้ ได้เพิ่มเติมหลักการใหม่มาอีกประการหนึ่งคือในมาตรา 23 ซึ่งบัญญัติว่า

ในกรณีมีปัญหว่าการกระทำหรือการปฏิบัติใดขัดหรือแย้งหรือไม่เป็นไปตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญการปกครองนี้ ให้สภาวินิจฉัยชี้ขาด

รัฐธรรมนูญฉบับต่อมาคือ **รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2517** บทบัญญัติในเรื่องการตีความ ก็เป็นไปตามรัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. 2475 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2495 และรัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. 2511 แต่เป็นที่น่าสังเกตคือ ในส่วนอำนาจการตีความของรัฐสภานั้น ได้มีการเปลี่ยนแปลง คำที่ใช้ จากคำว่า "รัฐสภาใช้อำนาจตีความในปัญหาที่อยู่ในวงงานของสภา" มาเป็น "รัฐสภาใช้อำนาจตีความในปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของรัฐสภา" ในช่วงของการใช้รัฐธรรมนูญฉบับนี้ รัฐสภาได้ตีความมาตรา 161 ว่า การตั้งคณะกรรมการวิสามัญขึ้นทำการสอบสวนศึกษาพฤติการณ์ของบุคคลกลุ่มหนึ่งในกรณีที่มีข่าวว่าได้ขนเงินตราออกนอกประเทศนั้น ไม่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของรัฐสภา รัฐสภาจะกระทำไม่ได้

รัฐธรรมนูญฉบับต่อมาคือ **รัฐธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พ.ศ. 2519** ในเรื่องการตีความ มีบทบัญญัติหลักการเดียวกันกับรัฐธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พ.ศ. 2515

รัฐธรรมนูญฉบับต่อมาคือ รัฐธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พ.ศ.2520 ในเรื่องการศึกษา รัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้บัญญัติไว้หลักการเดียวกับรัฐธรรมนูญการปกครอง พ.ศ.2515

รัฐธรรมนูญฉบับต่อมาคือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2521 ซึ่งเป็นฉบับปัจจุบัน ในเรื่องการศึกษา รัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้มีบทบัญญัติมีหลักการเดียวกันกับ รัฐธรรมนูญ พ.ศ.2517 สำหรับในช่วงการใช้รัฐธรรมนูญฉบับนี้ตั้งแต่เริ่มประกาศใช้มาจนถึงปัจจุบัน รัฐสภาได้ตีความรัฐธรรมนูญ ในบทบัญญัติของมาตรา 125 และมาตรา 204(5) ที่ความมาตรา 127 และตีความมาตรา 115 ซึ่งรายละเอียดในการตีความรัฐธรรมนูญมาตรากังกล่าวนี้ ได้กล่าวมาโดยละเอียดแล้วในบทที่ 2

หลักเกณฑ์ในการตีความ

รัฐธรรมนูญตามที่ได้อ้างมาแล้วมิได้บัญญัติถึงหลักเกณฑ์การตีความไว้ว่าจะใช้หลักเกณฑ์ใด ซึ่งประเด็นนี้ผู้เขียนก็ได้ทำการวิเคราะห์มาแล้วในบทที่ 2 ซึ่งสรุปได้ว่าถือหลักเกณฑ์การตีความตามตัวอักษรหรือเจตนารมณ์เป็นหลักในเบื้องต้น หากไม่สามารถตีความตามตัวอักษร หรือค้นหาเจตนารมณ์ได้ หรือกรณีไม่มีบทบัญญัติรัฐธรรมนูญในเรื่องนั้น ก็ต้องตีความตามหลักประเพณีการปกครองประเทศไทยในระบอบประชาธิปไตย และหากไม่สามารถค้นหาประเพณีการปกครองดังกล่าวได้ ก็ต้องตีความโดยอาศัยหลักรัฐธรรมนูญทั่วไป

ส่วนในกรณีของรัฐธรรมนูญบางฉบับ ซึ่งผู้ร่างหรือผู้มีอำนาจจัดให้มีประสงค์จะให้ป็นรัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราว เช่นที่เรียกว่ารัฐธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักรตามที่ได้อ้างมาแล้ว ซึ่งมีบทบัญญัติให้นำประเพณีการปกครองประเทศไทยในระบอบประชาธิปไตยมาใช้ในกรณีที่ไม่มีบทบัญญัติ

เรื่องนั้นๆไว้ในรัฐธรรมนูญ การตีความก็อาศัยหลักการตีความตามตัวอักษร ตีความตามเจตนารมณ์ การค้นหาประเพณีการปกครอง และสุดท้ายก็เป็น หลักรัฐธรรมนูญทั่วไป ตามลำดับ ในเรื่องหลักเกณฑ์การตีความที่ได้กล่าว มาแล้วในตอนต้น

ผู้มีอำนาจตีความ

เรื่ององค์กรผู้มีอำนาจตีความนี้ เมื่อพิจารณาถึงบทบัญญัติ ของรัฐธรรมนูญแล้ว เป็นดังนี้คือ

ก. รัฐสภาผู้มีอำนาจตีความแต่ผู้เดียว หลักการนี้ได้บัญญัติ ไว้ในรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2475 รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2490 ธรรมนูญการ ปกครองราชอาณาจักร 2502 ธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร 2515 รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2519 และธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร 2520 ดังจะเห็นได้จากบทบัญญัติที่ว่า

ท่านว่าสภาผู้แทนราษฎร เป็นผู้ทรงไว้ซึ่งสิทธิเด็ดขาดใน การตีความแห่งรัฐธรรมนูญนี้

และบทบัญญัติที่ว่า

ในกรณีมีปัญหว่าการกระทำหรือการปฏิบัติใดขัดหรือแย้ง หรือไม่เป็นไปตามบทบัญญัติแห่งธรรมนูญการปกครองนี้ ให้สภานิติบัญญัติ แห่งชาติเป็นผู้วินิจฉัย

ในทางปฏิบัติแล้วก็อาจมีองค์กรอื่นเข้ามาตีความรัฐธรรมนูญ ด้วย ในขณะที่มีบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญฉบับที่กล่าวถึงใช้อยู่ เช่น ระเบียบ รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2475 ศาลก็เข้ามาตีความรัฐธรรมนูญ เช่น คำพิพากษา ฎีกาที่ 456/2478 คำพิพากษาฎีกาที่ 1/2489 แต่นั่นก็เป็นการตีความ โดยศาลเองซึ่งตีความว่าศาลเป็นผู้มีอำนาจตีความรัฐธรรมนูญด้วย ซึ่ง เกิดขึ้นในขณะที่ยังมีได้มีการตีความว่าบทบัญญัตินี้ดังกล่าวนี้มีความหมาย แค่นั้นเพียงไร และต่อมาเมื่อมีการตีความบทบัญญัตินี้ดังกล่าวโดยสภา

สภาที่ตีความว่า การตีความรัฐธรรมนูญเป็นอำนาจของสภาแต่ผู้เดียว ถ้ามี
 ปัญหาเกิดขึ้นหน่วยงานต่างๆต้องส่งเรื่องให้สภาก่อน และในช่วงที่มีการใช้
 รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2490 ศาลก็เข้ามาทำการตีความรัฐธรรมนูญอีก ดังคำ
 พิพากษาฎีกาที่ 874/2490 , 950/2491 และ 21/2492 แต่การตีความ
 ของศาลในช่วงนี้ไม่ได้รับการวิจารณ์และคัดค้านแต่อย่างใด เพราะในช่วง
 นั้นไม่มีสภาผู้แทนที่มาจากการเลือกตั้ง เนื่องจากอยู่ในช่วงของการใช้
 รัฐธรรมนูญของคณะรัฐประหาร คณะรัฐประหารเองก็คงจะไม่ได้คิดถึงเรื่อง
 เกี่ยวกับการตีความรัฐธรรมนูญเท่าใดนัก ประกอบกับคำพิพากษาของศาล
 ดังกล่าวก็เป็นเรื่องที่มีวินิจฉัยว่ากฎหมายใช้ได้ ปัญหาต่างๆจึงไม่เกิดขึ้น ส่วน
 ในช่วงของการใช้ ธรรมนูญ พ.ศ. 2515 ธรรมนูญการปกครอง พ.ศ. 2519
 และธรรมนูญการปกครอง พ.ศ. 2520 ก็ไม่ปรากฏว่ามีองค์กรอื่นๆเข้ามา
 ตีความรัฐธรรมนูญ

ข. องค์กรหลายองค์กรทำหน้าที่ตีความรัฐธรรมนูญ ซึ่ง
 หมายความว่าในขณะที่ใช้รัฐธรรมนูญฉบับนั้นๆ ได้มีองค์กรมีอำนาจตีความ
 รัฐธรรมนูญหลายองค์กรด้วยกัน อาจเป็นเพราะโดยบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ
 เอง หรือในทางปฏิบัติก็ตาม รัฐธรรมนูญที่บัญญัติให้องค์กรหลายองค์กรมี
 อำนาจในการตีความ เช่น รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2489 รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2492
 รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2475 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2495 รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2511
 รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2517 และรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2521 องค์กรผู้มียอำนาจตีความ
 ตามรัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าวมาแล้วนี้ มีดังนี้

1. รัฐสภา มีอำนาจตีความในกรณีเกิดปัญหาขึ้นในวงงาน
 ของสภา ซึ่งต่อมาได้เปลี่ยนมาตีคำว่าปัญหาในอำนาจหน้าที่ของสภา การ
 ตีความของสภาในช่วงที่มีการใช้รัฐธรรมนูญดังกล่าว สภาเคยตีความหลาย

ครึ่งอาทิเช่น เรื่องยุติการขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ เรื่องการมอบอำนาจของสภาให้รัฐบาล เรื่องการเสนอร่างพระราชบัญญัติ เรื่องการตั้งคณะกรรมการวิสามัญของสภา เป็นต้น ซึ่งการตีความรัฐธรรมนูญในปัญหาต่างๆนี้ เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องในวงงานของสภา หรืออำนาจหน้าที่ของสภาทั้งสิ้น

ปัญหาว่าเรื่องใดบ้างที่ถือว่าเป็นเรื่องในวงงานของสภา หรือเป็นอำนาจหน้าที่ของสภา ซึ่งจะทำให้สภามีอำนาจตีความ การตีความในปัญหานี้ก็เหมือนกับการตีความรัฐธรรมนูญ ซึ่งก็ต้องตีความไปตามหลักเกณฑ์การตีความรัฐธรรมนูญคงได้กล่าวมาแล้ว ส่วนองค์กรใดจะเป็นผู้ตีความว่าเรื่องใดเป็นเรื่องในวงงานของสภา หรือเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของสภานั้น ผู้เขียนเห็นว่าผู้ที่เหมาะสมก็คือรัฐสภาเอง ทั้งนี้เพราะเหตุว่า การที่จะให้องค์กรอื่นมาเป็นผู้ชี้ว่าเรื่องนั้นเรื่องนี้เป็นเรื่องเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของสภาหรือไม่ก็จะเป็นการไม่เหมาะสม สภาเป็นผู้ทำหน้าที่ นิติบัญญัติซึ่งต้องถือว่าเป็นตัวแทนของประชาชน เขาไปทำหน้าที่แทนประชาชน หากจะให้องค์กรอื่นมาชี้ว่าเรื่องใดเป็นเรื่องเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของสภา หรือเรื่องใดไม่เป็นก็เท่ากับว่าเป็นการไม่เคารพหรือให้เกียรติสถาบันซึ่งเป็นตัวแทนของประชาชน เหมือนกับว่าสภาไม่รู้วาทะหน้าที่ของตนมีอะไรบ้าง จะต้องให้องค์กรอื่นคอยชี้แนะว่าอะไรเป็นหน้าที่หรือไม่เป็น และปัญหาว่าอะไรเป็นหน้าที่ของสภา สภาก็เคยตีความในประเด็นนี้มาแล้ว เช่นการตีความมาตรา 161 รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2517 ซึ่งรัฐสภาตีความว่าการตั้งคณะกรรมการวิสามัญเพื่อทำการสอบสวนและศึกษาเรื่องที่มีข่าวว่ามีบุคคลกลุ่มหนึ่งขนเงินตราออกนอกประเทศนั้น เป็นเรื่องที่กระทบต่ออำนาจหน้าที่ของฝ่ายบริหาร ไม่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของสภาที่จะกระทำ

ผลจากการตีความมาตรานี้แสดงให้เห็นว่า สภาเองก็ไม่ได้ประสงค์จะขยายขอบเขตของตนเองออกไป โดยให้พยายามครอบคลุมถึงกรณีต่างๆให้มากที่สุด ตรงกันข้ามสภาเองก็พยายามจำกัดขอบเขตอำนาจของ

คนให้เหมาะสม ฉะนั้นเมื่อมีปัญหาว่าอะไรอยู่ในอำนาจหน้าที่ของสภาหรือไม่
สภาจึงเป็นองค์กรที่เหมาะสมที่จะตีความปัญหานี้

อนึ่ง ผู้เขียนมีความเห็นว่า คำว่า "อำนาจหน้าที่ของสภา"
ชัดเจนกว่าคำว่า "วงงานของสภา" คำว่า "อำนาจหน้าที่ของสภา" ก็คือ
บทบาทของสภาตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดนั่นเอง ซึ่งเมื่อพิจารณาจากรัฐธรรมนูญ
ฉบับปัจจุบัน(พ.ศ.2521) มาตรา 3 ที่ให้พระมหากษัตริย์ทรงใช้อำนาจอธิปไตย
ทางองค์กรทั้งสาม คือรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และศาล ตามบทบัญญัติของรัฐธรรม
นูญนี้ ย่อมเห็นได้ว่า สิ่งใดที่มีใช้เป็นอำนาจหน้าที่ของศาล และคณะรัฐมนตรี
หรือรัฐธรรมนูญกำหนดให้เป็นของผู้อื่นหรือองค์กรอื่น เช่น พระมหากษัตริย์
หรือ คณะตุลาการรัฐธรรมนูญ สิ่งนั้นย่อมเป็นอำนาจหน้าที่ของรัฐสภา กล่าวโดย
เฉพาะเจาะจงก็คือ อำนาจหน้าที่ของรัฐสภา ได้แก่ อำนาจหน้าที่ในการออก
กฎหมาย(มาตรา 76) และอำนาจหน้าที่ในการควบคุมการบริหารราชการ
แผ่นดิน(มาตรา 135-142) อันที่จริงแล้วอำนาจหน้าที่ในการออกกฎหมาย
หรือพระราชบัญญัติ ย่อมอยู่ในอำนาจหน้าที่ของรัฐสภาซึ่งก็รวมถึงอำนาจในการ
วินิจฉัยว่า กฎหมายนั้นขัดรัฐธรรมนูญหรือไม่ แต่เนื่องจากรัฐธรรมนูญได้ยกเว้น
เฉพาะอำนาจในประเด็นนี้ให้เป็นของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ(มาตรา 191)
รัฐสภาจึงไม่มีอำนาจในส่วนนี้แม้จะถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของอำนาจหน้าที่ของ
รัฐสภาก็ตาม

2. คณะตุลาการรัฐธรรมนูญ คณะตุลาการรัฐธรรมนูญนั้นได้
ถูกกำหนดขึ้นเป็นครั้งแรก ในรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2489 ซึ่งเป็นฉบับที่ประกาศ
ใช้ภายหลังที่มีการกระทบกระทั่งกันระหว่างรัฐสภากับศาล ในการวินิจฉัยถึง
กฎหมายขัดรัฐธรรมนูญ ในคดีอาชญากรรมสงคราม พ.ศ.2488 อำนาจหน้าที่
หลักของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญก็คือตีความรัฐธรรมนูญในกรณีที่ศาลเห็นว่า
บทกฎหมายใดขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ก็จะส่งความเห็นนั้นมาให้คณะตุลา

การรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาด และนอกจากนี้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญอาจ
ทำหน้าที่ตีความรัฐธรรมนูญในปัญหาอื่นนอกเหนือจากที่ได้กล่าวมาแล้วได้อีก
ซึ่งสุดแล้วแต่รัฐธรรมนูญได้บัญญัติให้อำนาจไว้ เช่นรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2521
ได้บัญญัติให้อำนาจคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ วินิจฉัยในปัญหาต่อไปนี้คือ

1. สมาชิกสภาของสมาชิกสภาคนใดคนหนึ่งสิ้นสุดลงตาม

ที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ใน มาตรา 81 ว่า

สมาชิกวุฒิสภาหรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่า
หนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดของแต่ละสภา มีสิทธิเข้าชื่อต่อประธาน
แห่งสภาที่ตนเป็นสมาชิกว่า สมาชิกภาพของสมาชิกคนใดคนหนึ่งแห่งสภานั้น
สิ้นสุดลง ตามมาตรา 87(3)(4)(5)(6)(7)(9)หรือ(10) หรือตามมาตรา
103(3)(4)(5)(6)(7)(9)(10) หรือ(11) แล้วแต่กรณี และให้ประธาน
แห่งสภาที่ไต่รับคำร้อง ส่งคำร้องนั้นไปยังคณะตุลาการรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัย
ว่าสมาชิกภาพของสมาชิกผู้นั้นสิ้นสุดลงหรือไม่

2. วินิจฉัยร่างพระราชบัญญัติที่เสนอภายหลังว่ามีหลักการ

อย่างเดียวกันกับร่างพระราชบัญญัติที่ถูกรัฐสภายับยั้งไว้หรือไม่ ตามมาตรา
130 ซึ่งบัญญัติว่า

ในระหว่างที่มีการยับยั้งร่างพระราชบัญญัติใด ตามบทบัญญัติ

มาตรา 128 คณะรัฐมนตรีหรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะเสนอร่างพระราช
บัญญัติที่มีหลักการอย่างเดียวกันหรือคล้ายกันกับหลักการของร่างพระราชบัญญัติ
ที่ต้องยับยั้งไว้ไม่ได้

ในกรณีที่วุฒิสภาหรือสภาผู้แทนราษฎรเห็นว่า ร่างพระราชบัญญัติ
ที่เสนอหรือส่งให้พิจารณานั้น เป็นร่างพระราชบัญญัติที่มีหลักการเดียวกันหรือ
คล้ายกันกับร่างพระราชบัญญัติที่ต้องยับยั้งไว้ ให้ประธานวุฒิสภาหรือประธาน
สภาผู้แทนราษฎร ส่งร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวไปให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญ
วินิจฉัย ถ้าคณะตุลาการรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าเป็นร่างพระราชบัญญัติที่มีหลักการ
เดียวกันหรือคล้าย คลึงกันกับร่างพระราชบัญญัติที่ต้องยับยั้งไว้ ให้ร่างพระราช
บัญญัตินั้นตกไป

3. วินิจฉัยในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของศาลยุติธรรม กับศาลอื่น ตามมาตรา 179 ซึ่งบัญญัติว่า

ในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ระหว่างศาลยุติธรรมกับ ศาลอื่น หรือระหว่างศาลอื่นด้วยกัน ให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญเป็นผู้วินิจฉัย

4. วินิจฉัยกรณีมีปัญหาร่างพระราชบัญญัติใดขัดต่อรัฐธรรมนูญ หรือไม่ ตามมาตรา 190 ซึ่งบัญญัติว่า

เมื่อร่างพระราชบัญญัติใดได้รับความเห็นชอบของรัฐสภาแล้ว ก่อนที่นายกรัฐมนตรีจะนำร่างพระราชบัญญัตินั้นขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธยตามมาตรา 77

(1) หากสมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกสภาผู้แทนทั้งสองสภา รวมทั้ง หรือสมาชิกของแต่ละสภา จำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมดยุติของทั้งสองสภา เห็นว่าร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ให้เสนอความเห็นต่อประธานรัฐสภา ประธานวุฒิสภา หรือประธานสภาผู้แทนราษฎร แล้วแต่กรณี แล้วให้ประธานแห่งสภาที่ได้รับความเห็นดังกล่าวส่งความเห็นนั้นไปยังคณะตุลาการรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัย แล้วให้แจ้งให้นายกรัฐมนตรีทราบ

(2) หากนายกรัฐมนตรีเห็นว่าร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ให้ส่งความเห็นเช่นนั้นไปยังคณะตุลาการรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัย แล้วแจ้งให้ประธานวุฒิสภา และประธานสภาผู้แทนราษฎรทราบ

ในระหว่างที่คณะตุลาการรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย ให้นายกรัฐมนตรีระงับการดำเนินการเพื่อประกาศใช้ร่างพระราชบัญญัติตามวรรคหนึ่ง จนกว่าจะมีคำวินิจฉัยของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ ถ้าคณะตุลาการรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าร่างพระราชบัญญัตินั้นมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ให้นายกรัฐมนตรีส่งร่างพระราชบัญญัตินั้นคืนไปยังรัฐสภาต่อไป

3. ศาลยุติธรรม ศาลเป็นองค์กรหนึ่งที่เข้ามาทำหน้าที่ตีความรัฐธรรมนูญ อันที่จริงแล้วรัฐธรรมนูญมิได้บัญญัติไว้อย่างแจ้งชัดว่าให้ศาลมีอำนาจตีความรัฐธรรมนูญ อย่างไรก็ตามที่บัญญัติให้อำนาจแก่สภา รัฐธรรมนูญบัญญัติให้

ศาลมีอำนาจพิจารณาพิพากษาอรรถคดี ซึ่งต้องดำเนินการตามกฎหมายและใน
พระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์ และอีกมาตราหนึ่งก็ให้ศาลมีอำนาจพิจารณา
ในเบื้องต้นว่ากฎหมายขัดรัฐธรรมนูญหรือไม่ แต่อย่างไรก็ตามในทางปฏิบัติ
ศาลก็เข้ามำทำหน้าที่ตีความรัฐธรรมนูญอย่างมากขาย ในทางปฏิบัติที่ถือว่า
ศาลเข้ามาตีความรัฐธรรมนูญ ดังนี้คือ

1. ในกรณีที่ศาลเห็นว่าบทกฎหมายนั้นไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ ศาล
ก็มีอำนาจตีความรัฐธรรมนูญ แล้ววินิจฉัยอรรถคดีไปเลย

2. มีรัฐธรรมนูญบางฉบับที่มีใ้กล่าวถึงว่าองค์กรใดมีอำนาจ
วินิจฉัยว่ากฎหมายขัดรัฐธรรมนูญหรือไม่ ศาลก็เข้าทำหน้าที่นี้คือวินิจฉัยว่า
กฎหมายใดขัดรัฐธรรมนูญหรือไม่ขัดรัฐธรรมนูญ ตัวอย่างเช่นในช่วงของการ
ใช้รัฐธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พ.ศ. 2502 ศาลได้เข้ามาตีความ
รัฐธรรมนูญหลายครั้ง เช่น คำพิพากษาฎีกาที่ 766/2505 คำพิพากษาฎีกา
ที่ 222/2506 คำพิพากษาฎีกาที่ 562/2508 ซึ่งศาลได้เข้ามาตีความวินิจฉัย
ถึงความสมบูรณ์ของกฎหมาย

การที่ศาลได้อำนาจในการตีความว่ากฎหมายใดขัดต่อ
รัฐธรรมนูญหรือไม่นั้นเป็นอำนาจของศาล ศาลได้อำนาจเหตุผลซึ่งเป็นไปในแนว
ทางเดียวกันว่า ปกติแล้วศาลเป็นผู้นำบทกฎหมายมาใช้ปรับแก้คดี จึงมีอำนาจ
พิจารณาว่ากฎหมายใดใ้กับคดีใดเพียงไร เว้นแต่จะมีบทบัญญัติของกฎหมาย
ใดบัญญัติให้อำนาจหน้าที่นี้เป็นขององค์กรอื่นโดยเฉพาะ เมื่อไม่มีองค์กรอื่น
อีกอำนาจหน้าที่จึงตกแก่ศาล

อนึ่ง เป็นที่น่าสังเกตว่า ในช่วงที่ศาลไร้อำนาจนี้ เป็นช่วงที่
ไม่มีสถาบันรัฐสภาอย่างเต็มรูปแบบ ไม่มีการเลือกตั้งสภาผู้แทนราษฎร สถาบัน
รัฐสภาในช่วงนั้นมาจากการแต่งตั้งจากฝ่ายบริหาร ด้วยเหตุนี้เองจึงไม่ก่อให้เกิด
เกิดการคัดค้านในเรื่องนี้แต่อย่างใด และเมื่อพิจารณาถึงการตีความของศาล

แล้ว ศาลก็มีไต่ความไปในทางที่กระทบกระทั่งกับฝ่ายบริหารในขณะนั้นด้วย เช่น กฎหมายที่ศาลตีความว่าใช้บังคับไม่ได้ เพราะขัดรัฐธรรมนูญในช่วงนั้น ก็เป็นกฎหมายที่ออกมาก่อนที่ฝ่ายบริหารชุดนี้จะมีอำนาจ ตรงกันข้ามกฎหมายที่ออกมาโดยฝ่ายบริหารชุดนี้ศาลวินิจฉัยว่าใช้ได้ไม่ขัดรัฐธรรมนูญ เช่น ได้วินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติควบคุมตัวผู้ถูกกล่าวหาว่าได้กระทำการอันเป็นคอมมิวนิสต์ ไม่ใช่กฎหมายที่ย้อนหลังให้ลงโทษบุคคลในทางอาญา ไม่ขัดรัฐธรรมนูญ จึงเป็นกรณีที่ไม่ว่าก่อให้เกิดกระทบกระเทือนต่อฝ่ายบริหารหรือผู้มีอำนาจในขณะนั้นเลย

กรณีที่ศาลได้เข้ามาวินิจฉัยถึงความสมบูรณ์ของกฎหมายที่ให้อำนาจในการกระทำของเจ้าพนักงานหรือฝ่ายบริหารว่าชอบหรือไม่ ศาลก็ให้เหตุผลว่า เมื่อยังไม่มีธรรมนูญการปกครองประเทศเป็นที่แน่นอนและยังไม่มีคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ การวินิจฉัยกฎหมายใดตลอดทั้งการตีความรัฐธรรมนูญ อันมิใช่เรื่องในวงงานของสภา ศาลย่อมมีอำนาจกระทำได้ สภาจะตีความรัฐธรรมนูญได้เฉพาะกรณีที่ปัญหาเกิดขึ้นในวงงานของสภา หรือเกิดขึ้นโดยคณะรัฐมนตรีขอให้วินิจฉัยเท่านั้น¹ การตีความของศาลโดย การให้เหตุผลดังกล่าว เท่ากับเป็นการจำกัดอำนาจการตีความของสภาว่ามี ได้เท่าที่รัฐธรรมนูญกำหนด นอกเหนือจากนั้นเป็นอำนาจของศาล ซึ่งเป็นการ ขยายอำนาจการตีความของศาลว่าครอบคลุมถึงปัญหาต่างๆอย่างกว้างขวาง แต่อย่างไรก็ตามก็มีได้มีเสียงคัดค้านแต่อย่างใดทั้งนี้เพราะเหตุผลดังกล่าวแล้วว่า ไม่มีรัฐสภาอย่างเต็มรูปแบบประการหนึ่ง และการตีความก็ไม่ขัด ต่อฝ่ายบริหารอีกประการหนึ่ง เห็นตีความว่าการวินิจฉัยของคณะกรรมการ อุตสาหกรรมไม่ถือว่าเป็นการให้อำนาจศาล² หรือว่าคำสั่งนายกรัฐมนตรีที่สั่งตาม มาตรา 17 ธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร 2502 สมบูรณ์ เป็นต้น

¹ คำพิพากษาฎีกาที่ 222/2506 และ 225/2506

² คำพิพากษาฎีกาที่ 1206/2509

กล่าวโดยสรุปอำนาจของศาลในการตีความรัฐธรรมนูญนั้น
คือหลักว่าหากมีคดีขึ้นสู่การพิจารณาของศาล ในปัญหาว่ากฎหมายขัดรัฐธรรมนูญ
หรือไม่แล้ว หากรัฐธรรมนูญในขณะนั้นมีใครระบุว่าให้เป็นอำนาจของ
องค์กรใดศาลก็ถือว่าเป็นอำนาจของศาล และโดยปกติหากเป็นปัญหาที่จะต้อง
กระทบกระทั่งหรืออาจกระทบกระทั่งกับองค์กรอื่น ศาลก็มักจะหลีกเลี่ยงหรือ
จำกัดการตีความของตนอยู่แล้ว

ปัญหาวานอกจากรัฐสภา คณะตุลาการรัฐธรรมนูญ และศาล
แล้ว จะมีองค์กรหรือบุคคลอื่นมีอำนาจตีความรัฐธรรมนูญ โดยเด็ดขาดในบาง
ปัญหาอีกหรือไม่ ซึ่งเมื่อพิจารณาจากรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน (พ.ศ. 2521)
แล้วจะเห็นได้ว่า ยังมีผู้มีอำนาจตีความรัฐธรรมนูญอีกเช่น

1. ประธานสภาผู้แทนราษฎร รัฐธรรมนูญ มาตรา 125
วรรค 3 บัญญัติว่า

ร่างพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการเงิน หมายความว่า
พระราชบัญญัติที่วางควมขอความตั้งต่อไปทั้งหมดหรือแต่ข้อใดข้อหนึ่ง

(1) การตั้งขึ้นหรือยกเลิกหรือลดหรือเปลี่ยนแปลงแก้ไขหรือ
ถอน หรือวางระเบียบการบังคับอันเกี่ยวกับภาษีหรืออากร
(2) การจัดสรรรับหรือรักษาหรือจ่ายเงินแผ่นดิน หรือการ
โอนงบประมาณรายจ่ายของแผ่นดิน

(3) การกู้ หรือการค้าประกันหรือการให้เงินกู้

(4) เงินตรา

ในกรณีเป็นที่สงสัยว่าร่างพระราชบัญญัติใดเป็นร่างพระราช
บัญญัติเกี่ยวข้องกับการเงินที่จะต้องมีการรับรองของนายกรัฐมนตรีหรือไม่ให้เป็น
อำนาจของประธานสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้วินิจฉัย

ซึ่งหากเกิดกรณีสงสัยขึ้นประธานสภาผู้แทนราษฎรก็จะตีความ
ในปัญหานี้ ซึ่งหากประธานสภาผู้แทนราษฎรตีความว่าเป็นร่างพระราชบัญญัติ
เกี่ยวข้องกับการเงิน หรือตีความว่าไม่เป็น การที่วางควมตั้งกล่าวก็คือว่าเด็ดขาด
ถือเป็นที่สุด องค์กรใดจะทบทวนอีกไม่ได้

อนึ่ง กรณีนี้เมื่อพิจารณาดูในชั้นต้นอาจชวนให้คิดว่าเป็นการตีความร่างพระราชบัญญัติเท่านั้น มิใช่เป็นการตีความรัฐธรรมนูญ แต่อันที่จริงแล้วก็เป็นการตีความหรืออ่านกฎหมายทั้งสองฉบับ แล้วตีความประกอบกันนั่นเอง เช่นประธานสภาผู้แทนราษฎรต้องตีความว่า อย่างไรเรียกว่าเงินตรา ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 125 วรรค 3(4) หรืออย่างไรเรียกว่าเป็นการค้าประกันหรือการใช้เงินกู้ ตามวรรค 3(3) ต้องตีความอย่างนี้ก่อนจึงจะวินิจฉัยว่าร่างพระราชบัญญัตินั้นเกี่ยวข้องกับเงินตรา หรือการค้าประกัน หรือการใช้เงินกู้ ซึ่งจะทำให้ถือว่าเป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงินหรือไม่

2. ประธานรัฐสภา รัฐธรรมนูญของไทยเราบางฉบับกำหนดให้มีสภาเดียว แต่บางฉบับก็กำหนดให้มีสองสภา ในกรณีที่มีสองสภารัฐธรรมนูญก็จะกำหนดว่าให้ประธานสภาใดคนหนึ่งเป็นประธานรัฐสภา ตัวอย่างเช่น รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2517 ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรเป็นประธานรัฐสภา ส่วน รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2521 ให้ประธานวุฒิสภาเป็นประธานรัฐสภา ประธานรัฐสภาก็อาจมีอำนาจตีความรัฐธรรมนูญในหน้าที่ที่ตนต้องปฏิบัติได้ ตัวอย่างเช่น รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2521 กำหนดให้ประธานรัฐสภาเป็นผู้รับสนองพระบรมราชโองการการแต่งตั้งนายกรัฐมนตรี ตามมาตรา 146 แต่รัฐธรรมนูญมิได้กำหนดว่านายกรัฐมนตรีนั้นจะต้องมาจากไหน จะได้ตัวมาอย่างไร กรณีนี้เมื่อประธานรัฐสภาเป็นผู้รับสนองพระบรมราชโองการ ก็เป็นหน้าที่ของประธานรัฐสภาที่จะหาตัวบุคคลที่เหมาะสมแล้วนำรายชื่อขึ้นทูลเกล้าฯ ซึ่งเมื่อรัฐธรรมนูญมิได้บัญญัติในเรื่องนี้ไว้ ประธานรัฐสภาก็ต้องเป็นผู้ตีความรัฐธรรมนูญเองว่าจะทำอย่างไรจึงจะสอดคล้องรัฐธรรมนูญ เมื่อประธานรัฐสภาตีความว่าอย่างไร ประธานรัฐสภาก็ปฏิบัติไปตามที่ได้ตีความนั้น จนได้ตัวผู้ที่สมควรแล้วนำรายชื่อขึ้นทูลเกล้าฯ เมื่อทรงลงพระปรมาภิไธยแล้ว ประธานรัฐสภาก็ลงนามรับสนอง

พระบรมราชโองการ การแต่งตั้งนายรัฐมนตรีก็สมบูรณ์เป็นที่ยุติเด็ดขาด และมีผลในทางกฎหมาย

3. ฝ่ายบริหาร ในที่นี้หมายความว่า นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี มีอำนาจตีความหรือไม่ นายกรัฐมนตรีก็เช่นเดียวหรือทำนองเดียวกันกับประธานรัฐสภา กล่าวคือรัฐธรรมนูญได้ให้อำนาจในการปฏิบัติหน้าที่ไว้ เช่นลงนามรับสนองพระบรมราชโองการแต่งตั้งรัฐมนตรี ในการแต่งตั้ง ก็จะต้องตีความว่าแต่งตั้งใครหรือไม่ จะใครตัวที่เหมาะสมอย่างไร หรือ การแต่งตั้งวุฒิสมาชิกจะกระทำใครหรือไม่ หรือกรณีตามมาตรา 118 ที่ว่า เมื่อมีความจำเป็นเพื่อประโยชน์แห่งรัฐ พระมหากษัตริย์จะทรงเรียกประชุมรัฐสภาสมัยวิสามัญก็ได้ ซึ่งการเรียกประชุมดังกล่าวจะต้องมีพระราชกฤษฎีกา โดยมีนายกรัฐมนตรีเป็นปลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ ซึ่งเท่ากับว่า นายกรัฐมนตรีมีหน้าที่ถวายคำแนะนำให้ทรงเรียกประชุมนั่นเอง การเรียกประชุมรัฐธรรมนูญให้กระทำเมื่อมีความจำเป็นเพื่อประโยชน์แห่งรัฐ ก็อยู่ที่ นายกรัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรีจะตีความว่า เหตุการณ์ใดบ้างที่จะถือว่าเป็น ความจำเป็นเพื่อประโยชน์ของรัฐควรจะได้มีการเรียกประชุมสมัยวิสามัญ ซึ่งถ้าตีความว่าเกิดความจำเป็นและเรียกประชุมแล้ว ก็จะเกิดผลในทางกฎหมายก็ต้องมีการประชุม ผู้ที่ไม่เห็นด้วยจะคัดค้านการเรียกประชุมก็ไม่ได้ เหล่านี้ก็คือว่าฝ่ายบริหารเป็นผู้มีอำนาจตีความรัฐธรรมนูญ และอีกตัวอย่าง เช่น สมาชิกสภาตั้งกระทู้ถามรัฐมนตรีเกี่ยวกับงานในหน้าที่ และรัฐมนตรีมี สิทธิที่จะไม่ตอบถ้าเห็นว่าเรื่องนั้นยังไม่ควรเปิดเผยเพราะเกี่ยวแก่ประโยชน์ สำคัญหรือความปลอดภัยของแผ่นดิน ปัญหาว่ากระทู้ใดบ้างที่เกี่ยวกับความ ปลอดภัยหรือประโยชน์สำคัญของแผ่นดิน อำนาจในการตีความปัญหานี้ก็อยู่ที่ คณะรัฐมนตรีหรือฝ่ายบริหาร ซึ่งถ้าหากตีความว่าเกี่ยวกับความปลอดภัยหรือ ประโยชน์สำคัญของแผ่นดิน รัฐมนตรีก็จะไม่ตอบกระทู้นั้น การตีความเช่น

นี่ถือว่าเป็นที่ยุติเด็ดขาด สภาจะตีความว่าเป็นเรื่องที่ไม่เกี่ยวกับความปลอดภัย หรือประโยชน์สำคัญของแผ่นดินแล้วบังคับให้รัฐมนตรีตอบยอมไม่ได้ หรือจะนำไปฟ้องศาลให้วินิจฉัยแล้วบังคับให้รัฐมนตรีตอบยอมไม่ได้

การที่ให้องค์กรหลายองค์กรมีอำนาจตีความนี้ เป็นระบบหนึ่งที่มี การบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญฉบับก่อนๆหลายฉบับ และในปัจจุบันนี้รัฐธรรมนูญของ ไทยเราก้ใช้ระบบนี้ องค์กรที่มีอำนาจในการตีความในปัจจุบัน อาทิ เช่น รัฐสภา คณะตุลาการรัฐธรรมนูญ ศาล ฝ่ายบริหาร เป็นต้น ซึ่งแต่ละองค์กรมีอำนาจตี ความรัฐธรรมนูญ ในส่วนที่ตนต้องปฏิบัติหรือเกี่ยวข้องอยู่ในอำนาจหน้าที่ของตน ปัญหาที่คิดเกี่ยวกับอำนาจขององค์กรต่างๆในการตีความ รัฐธรรมนูญนั้น ในปัจจุบันเราก้ทราบกันแล้วว่า อำนาจในการที่จะตีความว่า กฎหมายใดขัดรัฐธรรมนูญ เป็นอำนาจของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ ปัญหาอย่าง หนึ่งที่เกิดขึ้นเมื่อไม่นานมานี้เอง ได้มีการเรียกร้องจากบรรดาสื่อมวลชนหนังสือพิมพ์ ต่างๆว่า คำสั่งคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดินฉบับที่ 42 เป็นกฎหมายที่ขัดต่อ รัฐธรรมนูญ น่าจะมีการยกเลิกหรือแก้ไข ด้วยเหตุนี้สมมุติว่ามีสมาชิกสภาผู้แทน ราษฎรเสนอร่างพระราชบัญญัติ ยกเลิกคำสั่งคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดินฉบับ ที่ 42 โดยอ้างว่าเป็นกฎหมายที่ขัดรัฐธรรมนูญ และในที่สุดสภาก็รับหลักการร่าง พระราชบัญญัติดังกล่าว โดยเหตุผลว่าเป็นกฎหมายที่ขัดรัฐธรรมนูญในความเห็น ของสภา กรณีจะถือว่าเป็นการตีความแล้วว่า คำสั่งคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ 42 ขัดรัฐธรรมนูญโดยสภาหรือไม่ หรือนี้ผู้เขียนมีความเห็นว่า ได้ถือว่าเป็น การตีความรัฐธรรมนูญของสภาแล้ว หรืออย่างน้อยที่สุดก็คล้อยตามความเห็น ของผู้เสนอร่างพระราชบัญญัติ ซึ่งตีความเองว่า คำสั่งคณะปฏิรูปการปกครอง แผ่นดินฉบับที่ 42 ขัดรัฐธรรมนูญแล้ว แต่ไม่ใช่เป็นการตีความที่ถึงที่สุด (final say)

เพราะรัฐธรรมนูญไม่ได้มอบอำนาจการตีความถึงที่สุดใ้ใครก็เว้นแต่ให้แก
รัฐสภาแต่อย่างใด

กระบวนการตีความรัฐธรรมนูญ

ตามที่ได้กล่าวแล้วว่า เรื่องการตีความรัฐธรรมนูญของไทย
เรานั้น มีองค์กรต่างๆหลายองค์กรเป็นผู้มีอำนาจตีความ สำหรับกระบวนการ
การตีความขององค์กรต่างๆมีความแตกต่างกันออกไป ซึ่งพิจารณาได้ดังนี้

ก. กระบวนการตีความของรัฐสภา เมื่อเกิดปัญหาที่จะต้อง
ตีความรัฐธรรมนูญขึ้น รัฐสภาจะทำการตีความได้ก็ต่อเมื่อมีการเสนอเป็น
ญัตติขอให้มีการตีความรัฐธรรมนูญเข้าสู่การพิจารณาของรัฐสภา ซึ่งการ
เสนอญัตติต้องพิจารณาถึงข้อบังคับการประชุมสภา รัฐธรรมนูญไทยเราฉบับ
ปัจจุบันมีสองสภา คือสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา การพิจารณาถึงข้อบังคับ
การประชุมนั้นก็ต้องอยู่เสนอ ถ้าผู้เสนอขอให้ตีความเป็นสมาชิกสภาผู้แทน
ราษฎร ก็ต้องพิจารณาถึงข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2522
ถ้าผู้เสนอ เป็นวุฒิสมาชิกก็ต้องพิจารณาถึงข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ.
2522

การเสนอญัตติขอให้ตีความรัฐธรรมนูญ ถ้าสมาชิกสภาผู้แทน
ราษฎรเป็นผู้เสนอ ข้อบังคับการประชุมของสภาผู้แทนราษฎร ข้อ 31 กำหนด
ว่าต้องมีสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่ายี่สิบคน ถ้าสมาชิกวุฒิสภาเป็นผู้เสนอญัตติ
ข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา ข้อ 31 กำหนดว่าต้องมีสมาชิกรับรองไม่น้อย
กว่าสามสิบคน

ตัวอย่างกระบวนการตีความของรัฐสภา เมื่อวันที่ 5 มิถุนายน 2523 นายญาติ ไหวดี ส.ส.จังหวัดสุรินทร์ กับพวก ได้เสนอญัตติขอให้รัฐสภา ตีความมาตรา 125 และมาตรา 204(5) ของรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2521 ในปัญหา ว่า การเสนอร่างพระราชบัญญัติของ ส.ส.จะต้องมี ส.ส.ลงชื่อรับรองอย่างน้อยยี่สิบคนหรือไม่ ญัตติเสนอให้ตีความมีดังนี้

สำนักงานเลขที่ ๑7 ขอยสุพรรณการ
ถนนสุทธิสาร กรุงเทพฯ 10
โทร.277-3646, 277-5665

4 มิถุนายน 2523

เรื่อง ขอเสนอให้รัฐสภาตีความมาตรา 125 และมาตรา 204(5) ของ
รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2521
กราบเรียน ฯพณฯ ประธานรัฐสภา

เนื่องจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2521 มาตรา 125 บัญญัติว่า "ร่างพระราชบัญญัติจะเสนอได้แก่โดยคณะรัฐมนตรีหรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร... การเสนอร่างพระราชบัญญัติของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จะกระทำไต่เมื่อพรรคการเมืองที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้นั้นสังกัดมีมติให้เสนอได้ และต้องมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคการเมืองนั้นไม่น้อยกว่ายี่สิบคนรับรอง..." และมาตรา 204(5) บัญญัติไว้เป็นบทเฉพาะกาลว่า "การเสนอร่างพระราชบัญญัติของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใดกระทำไต่ก็ต่อเมื่อมีคำรับรองของคณะกรรมการวิสามัญวินิจฉัยร่างพระราชบัญญัติซึ่งมีจำนวนยี่สิบเจ็ดคน..." ฉะนั้นการเสนอร่างพระราชบัญญัติของกระผมและพวกเมื่อครั้ง เขามาดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใหม่ๆ ต่างจึงถือปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญมาตรา 204(5) อย่างเคร่งครัด เพราะกระผมและพวกได้ปฏิญาณตนในที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรก่อนเข้ารับหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญมาตรา 107 แล้วเห็นว่า "...จะรักษาไว้และปฏิบัติตามซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยทุกประการ" ต่อมาท่านประธานสภาผู้แทนราษฎรได้มีบัญชาให้กระผมและพวก ทวนคำปฏิญาณหรือถะบัดสัตย์ กล่าวคือ ทวนประธานสภาผู้แทนราษฎรท่านมีบัญชาว่า "ถ้าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรคนใดจะเสนอร่างพระราชบัญญัติต่อไป ให้สมาชิกสภาผู้แทนคนนั้นนำเสนอต่อสภาผู้แทนราษฎรใดเฉพาะร่างพระราชบัญญัติที่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรลงลายมือชื่อรับ

รับรองไม่น้อยกว่า 20 คน จึงจะนำเสนอต่อคณะกรรมการวิสามัญวินิจฉัยร่างพระราชบัญญัติพิจารณา" คำบัญชาของท่านประธานสภาผู้แทนราษฎรดังกล่าวนี้ กระผมและพวกต้องถือปฏิบัติตามโดยซื่อสัตย์ เพราะต้องการให้ร่างพระราชบัญญัติของแต่ละคนเขาไปสู่การพิจารณาของคณะกรรมการวิสามัญวินิจฉัยร่างพระราชบัญญัติโดยด่วน จะได้บรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมสภาผู้แทนราษฎรเร็วยิ่งขึ้น แต่กระผมเห็นว่า คำบัญชาของท่านประธานสภาผู้แทนราษฎรดังกล่าวแล้วเป็นการขัดกับรัฐธรรมนูญ มาตรา 204(5) อย่างชัดเจน ถ้าขึ้นปฏิบัติตามจะไปกระผมก็ต้องกลายเป็นคนทวนคำสาบานทุกครั้งที่เสนอร่างพระราชบัญญัติต่อสภาผู้แทนราษฎร หากจะไปพูดจา ทักท้วงท่านประธานสภาผู้แทนราษฎรก็จะกลายเป็นการดูหมิ่นเหยียดหยามผู้บังคับบัญชา กระผมคิดหาทางออกบ้างไม่ให้ท่านไม่โทษุนมาหลายเดือนแล้วเห็นมีอยู่ทางเดียวเท่านั้นคือ นำเรื่องขึ้นมาขอฟังมติของที่ประชุมรัฐสภาขอให้หยุดชั่วคราวรัฐธรรมนูญมาตรา 125 และมาตรา 204(5) เมื่อมีมติอย่างไรก็ขอให้ส่งมตินั้นไปให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรถือปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด

ฉะนั้นจึงกราบเรียนมาเพื่อขอความกรุณา ใดๆก็ได้โปรดใช้อำนาจตามรัฐธรรมนูญมาตรา 141 และมาตรา 143(๘) เรียกประชุมรัฐสภาเพื่อตีความรัฐธรรมนูญมาตรา 125 และมาตรา 204(5) โดยด่วนต่อไป.

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง
 ญาติ ไหวดี ผู้เสนอ
 (นายญาติ ไหวดี)
 ส.ส. จังหวัดสุรินทร์

(มีรายชื่อ ส.ส. ที่ลงนามรับรองแนบมาด้วยที่สับคนครบถ้วนตามข้อบังคับ)
 ต่อมารัฐสภาได้ประชุมเพื่อตีความความตักท้วงที่เสนอ แต่ที่ประชุมได้ลงมติตั้งคณะกรรมการวิสามัญขึ้นคณะหนึ่งให้ศึกษาถ้อยคดีดังกล่าว ตามประกาศของรัฐสภาดังนี้

ประกาศรัฐสภา
 เรื่อง ตั้งคณะกรรมการวิสามัญศึกษาถ้อยคดีให้รัฐสภาตีความมาตรา 125 และมาตรา 204(5) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
 พุทธศักราช 2521

ด้วยในคราวประชุมรัฐสภา ครั้งที่ 6/2523 (สมัยสามัญ)
 ในที่ประชุมที่ 20 มิถุนายน 2523 ที่ประชุมได้ลงมติกรณาวินิจฉัยขึ้นคณะ
 หนึ่งเพื่อศึกษาพฤติการณ์ให้รัฐสภาตีความมาตรา 125 และมาตรา 204(5) ของ
 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2521 ประกอบด้วย

1. นายคณิน บุญสุวรรณ
2. นายจรูญ เสรีวัลย์
3. นายชูสง่า ฤทธิประศาสน์
4. นายเวียง เศรษฐมัตย
5. นายชาติ ไหวดี
6. นายดำรง คารารธรรม
7. พันเอก ธาณี เส้นวงศ์ ณ ออยุธยา
8. พลอากาศเอก บัญชา เมฆวิชัย
9. นายบุญเทียม เขมาภิรัตน์
10. พลอากาศเอก ประจักษ์ สัตถิมัย
11. นายประพันธ์ พยัคฆบุตร
12. นายประสพ บุษราคัม
13. พลโท ประสิทธิ์ ใจเย็น
14. นายไพฑูรย์ โมกขมรรคกุล
15. พลเรือโท ยศ พักผลงาม
16. พลโท เรืองฤทธิ์ รุมาศม
17. พลโท วศิณ อิศรางกูร ณ อยุธยา
18. นายสกุล ศรีพรหม
19. นายสมถวิล วชิรรัตนปรีชญ์
20. พลเรือเอก สมุทร สหนาวิน
21. นายसानนท์ สายสว่าง
22. นายหัด ดาวเรือง
23. พลโท เจริญ ดิษะบรรจง
24. นายเหลื่อม พันธฤกษ์
25. พลอากาศโท อรุณ พรอมเทพ

จึงประกาศให้ทราบโดยทั่วกัน

ประกาศ ณ วันที่ 23 มิถุนายน พุทธศักราช 2523

พลอากาศเอก หะริน หงสกุล
(หะริน หงสกุล)
ประธานรัฐสภา.

ต่อมาคณะกรรมาธิการได้พิจารณาเสร็จเรียบร้อยแล้ว จึงได้
ทำรายงานเสนอต่อที่ประชุมรัฐสภา เมื่อวันที่ 21 กรกฎาคม 2523 ดังนี้
ที่ 1137/2523 รัฐสภา

21 กรกฎาคม 2523

เรื่อง ให้รัฐสภาตีความมาตรา 125 และมาตรา 204(5) ของรัฐธรรมนูญ
แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2521

กราบบังคมทูล ประธานรัฐสภา

สิ่งที่ส่งมาด้วย รายงานของคณะกรรมาธิการวิสามัญ 1 ชุด

ตามที่ที่ประชุมรัฐสภา ได้พิจารณาญัตติเรื่องให้รัฐสภาตีความ
มาตรา 125 และมาตรา 204(5) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
พุทธศักราช 2521 (นายญาติ ไหวดี เป็นผู้เสนอ) แล้ว ได้ลงมติให้คณะ
กรรมาธิการศึกษาญัตติให้รัฐสภาตีความตามมาตรา 135 และมาตรา 142
ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2521 พิจารณา คณะ
กรรมาธิการคณะนี้ประกอบด้วย

1. นายคณิน บุญสุวรรณ
2. นายจรรยา เสรีดวัลย์
3. นายรุสंगा ฤทธิประศาสน์
4. นายเข่งศักดิ์ เศรษฐมัตย์
5. นายญาติ ไหวดี
5. นายดำรง คารารธรรม
7. พันเอกธานี เส้นวงศ์ ณ อยุธยา
8. พลอากาศเอกบัญชา เมฆวิชัย
9. นายบุญเทียม เขมาภิรัตน์
10. พลอากาศเอกประจักษ์ สุทธิมัย
11. นายประพันธ์ พัทธมบุตร
12. นายประสพ บุขราคัม
13. พลโทประสิทธิ์ ใจเย็น
14. นายไพฑูรย์ โมกขมรรคกุล
15. พลเรือโทยศ พักผลงาม
15. พลโทเรืองฤทธิ์ รุมาคม
17. พลโทวิน อิศรางกูร ณ อยุธยา
18. นายสกุล ศรีพรหม
19. นายสมถวิล วชิรรัตนปรีช
20. พลเรือเอกสมุทร สหนาวิน
21. นายसानนท์ สายสว่าง
22. นายหัด ดาวเรือง
23. พลโทเหรียญ ติชบรรจง
24. นายเหลื่อม พันธุ์ฤกษ์
25. พลอากาศโทอรุณ พรอมเทพ

บัดนี้ คณะกรรมการไต่พิจารณาญาติคดีเรื่องให้รัฐสภาตีความ
มาตรา 125 และมาตรา 204(5) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
พุทธศักราช 2521 เสร็จแล้ว จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดนำเสนอที่ประชุม
รัฐสภาพิจารณารายงานของคณะกรรมการวิสามัญต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

พลอากาศเอก บัญชา เมฆวิชัย
(บัญชา เมฆวิชัย)

ประธานคณะกรรมการวิสามัญ

กองกรรมาธิการ
โทร. 2820889.

รายงานของคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษาคดีเรื่องให้
รัฐสภาตีความมาตรา 125 และมาตรา 204(5) ของรัฐ
ธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2521

ตามที่ประชุมรัฐสภา ครั้งที่ 6/2523 (สมัยสามัญ) วันที่ 20
มิถุนายน 2523 ไต่พิจารณาญาติคดีเรื่องให้รัฐสภาตีความ 125 และมาตรา
204(5) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2521 (นายญาติ
ไหวดี เป็นพ.เสนอ) และโคลงมติให้ส่งคณะกรรมการวิสามัญศึกษาญาติคดีให้
รัฐสภาตีความมาตรา 135 และมาตรา 142 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
พุทธศักราช 2521 พิจารณานั้น คณะกรรมการไต่ดำเนินการแล้ว
ปรากฏผลดังนี้

1. ที่ประชุมคณะกรรมการไต่เลือก พลอากาศเอกบัญชา
เมฆวิชัย เป็นประธานคณะกรรมการ นายสานนท์ สายสว่าง เป็นรอง
ประธานคณะกรรมการ นายคณิน บุญสุวรรณ เป็นเลขานุการคณะกรรมการ

2. ผลการพิจารณาศึกษาญาติคดี

รัฐธรรมนูญมาตรา 125 วรรคสอง บัญญัติว่าการเสนอร่าง
พระราชบัญญัติของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จะกระทำใดเมื่อพรรคการเมือง
ที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้นั้นสังกัดมีมติให้เสนอได้ และต้องมีสมาชิกสภา
ผู้แทนราษฎรของพรรคการเมืองนั้น ไม่น้อยกว่ายี่สิบคนรับรอง

รัฐธรรมนูญมาตรา 204 บัญญัติว่า ในวาระแรกเริ่มเมื่อใช้
รัฐธรรมนูญนี้แล้ว

(1) มีให้นำบทบัญญัติมาตรา 90 วรรคสอง มาตรา 91
วรรคหนึ่ง มาตรา 94(3) มาตรา 95 และมาตรา 103(7) และ (9)
มาใช้บังคับแก่การเลือกตั้ง การดำรงตำแหน่งและการสิ้นสุดแห่งสมาชิกภาพ
ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ที่ได้รับการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญนี้

การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จะกระทำโดยวิธี
รวมเขตหรือแบ่งเขต ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภา

สภาผู้แทนราษฎร และให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีสิทธิออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้ง
ผู้สมัครรับเลือกตั้งใดเท่าจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มีได้ในเขตเลือกตั้งนั้น

(2) มิให้นำบทบัญญัติมาตรา 97 มาตรา 105 และมาตรา 139
วรรคสาม มาใช้บังคับแก่การแต่งตั้ง การดำรงตำแหน่งและการพ้นจากตำแหน่ง
แห่งของผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎรและการตั้งคณะกรรมการสามัญ

(3) มิให้นำบทบัญญัติมาตรา 148 มาตรา 149 เฉพาะการ
ห้ามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 97(1) และ(3) และมาตรา 167 มาบังคับแก่การ
ดำรงตำแหน่งของรัฐมนตรีและข้าราชการการเมืองอื่น

(4) ห้ามมิให้นำบทบัญญัติมาตรา 125 วรรคสอง และมาตรา
194(1) เฉพาะที่เกี่ยวกับพรรคการเมืองมาใช้บังคับในการเสนอร่างพระราช
บัญญัติ และการเสนอญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ

(5) การเสนอร่างพระราชบัญญัติของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
ใดกระทำใ้ตกเมื่อมีคำรับรองของคณะกรรมการวิสามัญวินิจฉัยร่างพระ
ราชบัญญัติซึ่งมีจำนวนสิบเจ็ดคน โดยคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งสามคน วุฒิสภาแต่งตั้ง
หกคน และสภาผู้แทนราษฎรแต่งตั้งแปดคน

เอกสิทธิ์ที่บัญญัติไว้ในมาตรา 114 นั้น ให้คุ้มครองถึงบุคคลที่
กระทำหน้าที่ตาม(5) ด้วย

คณะกรรมการไต่พิจารณาตีความมาตราดังกล่าวแล้ว มีความ
เห็นว่า ในวาระแรกเริ่มเมื่อใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช
2521 แล้ว การเสนอร่างพระราชบัญญัติของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไม่จำต้อง
มาตรา 125 วรรคสอง ด้วยเหตุผลที่ว่าในบทเฉพาะกาลแห่งรัฐธรรมนูญมิให้นำ
เรื่องที่เกี่ยวข้องกับพรรคการเมืองมาใช้บังคับ มาตรา 125 วรรคสองเป็นเรื่องที่
เกี่ยวข้องกับพรรคการเมือง จึงได้รับการยกเว้นตามมาตรา 204(4) เมื่อไม่ของ
ร่างพระราชบัญญัติโดยมติของพรรคการเมือง ก็ไม่ต้องมีผู้รับรองยี่สิบคน เพราะ
ผู้รับรองยี่สิบคนนั้นต้องเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในพรรคการเมืองที่สังกัดด้วย
มาตรา 204(4) เป็นบทยกเว้นมาตรา 125 วรรคสองในส่วนที่เกี่ยวข้องกับพรรค
การเมืองทั้งวรรค จึงไม่จำเป็นต้องมีผู้รับรองยี่สิบคน

สำหรับมาตรา 204(5) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
พุทธศักราช 2521 นั้น เป็นการบัญญัติไว้เพื่อใช้ในระหว่างที่ในบทเฉพาะกาล

3. ให้เสนอญัตติให้รัฐสภาตีความมาตรา 125 และมาตรา 204
(5) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2521 ของผู้เสนอมา
พร้อมกับรายงานนี้ด้วย

คดีใน บัญชีวรรณะ

(นายคดีใน บัญชีวรรณะ)

เลขานุการคณะกรรมการ.

เมื่อรัฐสภาได้รับรายงานของคณะกรรมการ ก็ได้จัดให้มีการประชุมร่วมกันเพื่อตีความอีกครั้งหนึ่ง เมื่อวันที่ 19 มิถุนายน 2524 ที่ประชุมได้พิจารณาแล้วมีมติให้ความอย่างเดียวกันกับที่คณะกรรมการวิสามัญเสนอ ดังนั้นสื่อประธานรัฐสภาแจ้งประธานสภาผู้แทนราษฎร ดังนี้

ที่ สผ 0003/17692

รัฐสภา

26 มิถุนายน 2524

เรื่อง ให้รัฐสภาตีความมาตรา 125 และมาตรา 204(5) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2521

กราบเรียน ประธานสภาผู้แทนราษฎร

ควนในคราวประชุมร่วมกันของรัฐสภา ครั้งที่ 6/2524 (สมัยสามัญ) วันศุกร์ที่ 19 มิถุนายน 2524 ที่ประชุมได้พิจารณายุติเรื่องให้รัฐสภาตีความมาตรา 125 และมาตรา 204(5) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2521 ซึ่งนายญาติ ไหวดี เป็นผู้เสนอ และลงมติว่าในวาระแรกเริ่มเมื่อให้รัฐธรรมนูญฯ การเสนอร่างพระราชบัญญัติของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ไม่จำเป็นต้องปฏิบัติตามมาตรา 125 วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2521

จึงกราบเรียนมาเพื่อทราบ

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

พลอากาศเอก หะริน พงษ์กุล

(หะริน พงษ์กุล)

ประธานรัฐสภา

กองการประชุม

โทร. 2813500

2820879

ตัวอย่างการตีความรัฐธรรมนูญในเรื่องอื่นๆออกตัวอย่างมาให้เห็นเป็นแนวทางในการร่างญัติ เช่น การตีความรัฐธรรมนูญมาตรา 127

ของ นายสมัคร สุนทรเวช ส.ส. กรุงเทพมหานคร กับพวก

รัฐสภา

24 มิถุนายน 2524

เรื่อง ขอให้รัฐสภาตีความรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 127
กราบเรียน ประธานรัฐสภา

เนื่องจากได้เกิดปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของรัฐสภา ตาม
รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 127 กล่าวคือ กรณีที่สภาผู้แทน
ราษฎร เสนอร่างพระราชบัญญัติให้วุฒิสภาพิจารณา และวุฒิสภาต้องพิจารณา
ร่างพระราชบัญญัตินั้นให้เสร็จภายในหกสัปดาห์ แต่การร่างพระราชบัญญัตินั้นเป็น
ร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับวงการเงิน ต้องพิจารณาให้เสร็จภายในสามสัปดาห์
ทั้งนี้ เว้นแต่สภาผู้แทนราษฎรจะลงมติให้ขยายเวลาออกไปเป็นพิเศษ

การที่สภาผู้แทนราษฎร จะลงมติขยายเวลาให้วุฒิสภานั้น มีปัญหา
ที่สภาผู้แทนราษฎรจะมีอำนาจพิจารณาคำขอเพื่อขยายเวลา วุฒิสภาจะต้องมี
คำขอก่อนกำหนด เวลาที่รัฐธรรมนูญหรือไม่ ซึ่งในเรื่องนี้รัฐธรรมนูญมิได้บัญญัติ
ไว้ชัดเจน สมควรที่รัฐสภาจะตีพิจารณาในเรื่องนี้ โดยละเอียดรอบคอบก่อนจะ
ดำเนินการของรัฐสภาต่อไป

รายละเอียดพวกข้าพเจ้าจะได้กราบเรียนในที่ประชุม

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

ส. สุนทรเวช

(นายสมัคร สุนทรเวช)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร กรุงเทพมหานคร

ปัญญา เกสรทอง

(นายปัญญา เกสรทอง)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดเพชรบูรณ์

ปิยะนรี วัชรภรณ์

(นายปิยะนรี วัชรภรณ์)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดศรีสะเกษ

บุญเทียม เขมาภีร์ตัน

(นายบุญเทียม เขมาภีร์ตัน)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร กรุงเทพมหานคร

อภิภัย ตรังคิณาด
(นายอภิภัย ตรังคิณาด)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร กรุงเทพมหานคร

ตัวอย่างญัตติขอให้ตีความมาตรา 115 ของนายสันติ ภัยวิรัตน์

ส.ส. จังหวัดชัยภูมิกับพวก

รัฐสภา

30 กรกฎาคม 2524

เรื่อง ญัตติขอให้ตีความรัฐธรรมนูญมาตรา 115 วรรค 2

กราบเรียน ประธานรัฐสภา

เนื่องจากสภาผู้แทนราษฎรได้มีมติเมื่อวันที่ 17 พฤษภาคม 2522 เกี่ยวกับเรื่องกำหนดสมัยประชุมสามัญประจำปีไว้ ตามมาตรา 115 วรรค 2 ว่าให้มีการประชุมสามัญปีหนึ่งสมัยเดียว และปี 2523 สภาผู้แทนราษฎรก็ได้ปฏิบัติตามมติของสภาที่มีไว้ตั้งแต่ปี 2522 คือมีสมัยประชุมสามัญเดียว ต่อมาเมื่อคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ 14/2524 (สมัยสามัญ) วันพุธ ที่ 29 กรกฎาคม 2524 สภาผู้แทนราษฎรได้มีมติกำหนดสมัยประชุมสามัญเป็นสองสมัย มติดังกล่าวเป็นการขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 115 วรรค 2 ซึ่งสภาได้กำหนดสมัยประชุมไว้แต่แรกแล้ว อาศัยรัฐธรรมนูญตามมาตรา 141

กระผมจึงเสนอญัตติขอให้รัฐสภาตีความรัฐธรรมนูญ มาตรา 115 วรรค 2 ว่าเมื่อสภาผู้แทนราษฎรได้มีมติกำหนดสมัยประชุมในวาระเริ่มแรกไว้แล้ว จะมากำหนดสมัยประชุมใหม่เช่นนี้ จะเป็นการขัดต่อรัฐธรรมนูญและมติที่ สภามีไว้แล้วหรือไม่ เพียงใด

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

สันติ ภัยวิรัตน์

(นายสันติ ภัยวิรัตน์)

ส.ส. จังหวัดชัยภูมิ

มีข้อนำสังเกตว่า การตีความรัฐธรรมนูญโดยรัฐสภา เป็นเรื่องที่ต้องกระทำในที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา จึงประกอบด้วยสมาชิกมากหน้าหลายตา การตีความในกรณีเช่นนี้จะถือว่า เป็นการตีความในเชิงกฎหมาย

ก็เห็นจะไม่ถกนัก เพราะสมาชิกผู้ร่วมในการตีความ ไม่ได้มีความรู้ในทาง
 กฎหมายทุกคน และอาจไม่เข้าใจหลักการตีความกฎหมายก็เป็นได้ ด้วยเหตุ
 นี้การตีความรัฐธรรมนูญโดยรัฐสภา จึงเป็นเรื่องความเคลื่อนไหวทางการ
 เมืองมากกว่าอย่างอื่น ท่านองคมนตรีเกี่ยวกับการออกกฎหมาย หรือการใช้อำนาจ
 ของรัฐสภาควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาล โดยเฉพาะอย่างยิ่ง
 เมื่อเป็นการเผชิญหน้ากันระหว่างรัฐบาลและฝ่ายค้าน เรื่องต่างก็ถือแนวในการ
 ตีความต่างกัน ฝ่ายรัฐบาลอาจรวมกำลังกันผลักดันให้ตีความไปในแนวที่เป็ช
 ประโยชน์กับฝ่ายรัฐบาล ส่วนฝ่ายค้านก็จะรวมกำลังกันในแนวคัดค้าน เพื่อ
 เอาชนะคะคานฝ่ายรัฐบาล เรื่องต่างๆก็มีผลให้รัฐบาลสูญเสียความไว้วางใจ
 เสียหน้า หรืออาจลาออกได้ สุดแต่แต่ความหนักเบาของเรื่อง เมื่อเป็นเช่นนี้
 ก็อาจเข้าท่านอง "พวกมากลากไป" โดยไม่ให้หลักวิชาที่ถูกต้อง ผู้เขียนเห็น
 ว่า แม้การตีความรัฐธรรมนูญในเรื่องที่เป็นอำนาจของรัฐสภา จะเป็นเรื่อง
 ของรัฐสภาโดยตรง แต่เป็นผลมาจากการอ่านและตีความบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญ
 และมีผลก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในวงการเมือง หรืออาจกระทบต่อสิทธิ
 เสรีภาพของประชาชน เช่นรัฐธรรมนูญกำหนดว่าบุคคลย่อมมีเสรีภาพในการ
 ชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ การจำกัดเสรีภาพเช่นนี้จะกระทำมิได้
 เว้นแต่อาศัยอำนาจโดยบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะในกรณีการชุมนุม
 สาธารณะเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อย พฤติการณ์อย่างใดเรียกว่าเป็นการ
 รักษาความสงบเรียบร้อย ข้อมเป็นอำนาจหน้าที่ของรัฐสภา หากการตีความ
 อาศัยหลักเกณฑ์พวกมากลากไป หรือขาดหลักเกณฑ์ในทางวิชาการสนับสนุน
 การตีความนั้นก็จะเป็นที่เชื่อถือ ก่อให้เกิดความกลางแกลงในหมู่ประชาชน
 และเป็นผลเสียต่อสถาบันนิติบัญญัติเอง ผู้เขียนจึงเห็นว่าในกรณีเช่นนี้ทุกครั้ง
 ที่จะต้องมีการตีความ ควรตั้งคณะกรรมการวิสามัญ หรือควรมีคณะกรรมการ
 วิชาการสามัญฝ่ายกฎหมาย ทำหน้าที่ศึกษาตัดสินที่ขอให้ตีความตลอดจนศึกษา

กันความในแง่หลักวิชา เพื่อให้ได้มาถึงเจตนารมณ์ของบทบัญญัตินั้นๆ แล้วนำเสนอต่อรัฐสภาต่อไป คณะกรรมการเห็นว่า อาจตั้งในรูปคณะกรรมการสามัญหรือวิสามัญก็ได้ เช่นอาจเรียกว่าคณะกรรมการฝ่ายกฎหมาย

(Judiciary Committee) ดังที่ปรากฏในประเทศสหรัฐอเมริกา และเยอรมัน เป็นต้น ในประเทศเยอรมันตะวันตกได้ให้คณะกรรมการนี้ เป็นผู้พิจารณาเบื้องต้น คำขอของฝ่ายบริหารที่ให้สภาลดความคุ้มกันส่งตัวสมาชิกรัฐสภาไปให้ฝ่ายบริหารจับกุมคุมขัง หรือส่งตัวให้ฝ่ายตุลาการพิจารณา คดีอาญา เพื่อให้หมัดของรัฐสภา เป็นที่ยอมรับนับถือยิ่งขึ้น

ข. กระบวนการตีความรัฐธรรมนูญของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ

ดังที่ได้กล่าวมาแล้วว่าคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ มีอำนาจตีความตีความรัฐธรรมนูญในปัญหา 5 ประการ กระบวนการตีความในแต่ละปัญหาจึงแตกต่างกันออกไป โดยเป็นไปตามหลักเกณฑ์ในรัฐธรรมนูญ และพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2522 ดังนี้

1. การตีความปัญหาว่ากฎหมายใดขัดรัฐธรรมนูญหรือไม่ การตีความในปัญหานี้มีกระบวนการตีความตามมาตรา 151 ก็จะต้องมีคดีขึ้นสู่การพิจารณาของศาลเสียก่อน และเมื่อศาลมีความเห็นว่าบทกฎหมายที่จะไปบังคับในคดีนั้นขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ และยังไม่มีความเห็นของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญในส่วนของบทบัญญัตินั้น ศาลก็จะส่งความเห็นนั้นมาให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญวินิจฉัย หากศาลไม่ส่งความเห็นมาคณะตุลาการรัฐธรรมนูญก็ไม่มีอำนาจ เช่นกรณีที่ศาลเห็นว่าไม่ขัดรัฐธรรมนูญ ศาลก็พิจารณาพิพากษาคดีไปเลยทีเดียว แม้ว่าคณะตุลาการรัฐธรรมนูญจะไม่เห็นด้วยก็ตาม

2. การวินิจฉัยถึงสมาชิกภาพของสมาชิกสภาคนใดคนหนึ่งว่าสิ้นสุดลงหรือไม่ ปัญหานี้มีกระบวนการพิจารณาตามมาตรา 21 กล่าวคือจะต้องมีสมาชิกสภาจำนวนตามที่กำหนดไว้ เข้าชื่อกันเสนอต่อประธานแห่งสภาที่ตน

เป็นสมาชิกว่าสมาชิกภาพของสมาชิกสภาคนใดคนหนึ่งสิ้นสุดลง แล้วประธาน
แห่งสภาที่ได้รับคำร้องนั้นส่งคำร้องไปให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญ อำนาจ
ของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญจะมีก็ต่อเมื่อมีการส่งคำร้องนั้นมาให้ ถ้าไม่มีการ
ส่งคำร้องนั้นมา คณะตุลาการรัฐธรรมนูญจะยกขึ้นวินิจฉัยเองไม่ได้

3. การวินิจฉัยปัญหาว่า ร่างพระราชบัญญัติที่เสนอภายหลัง
เป็นร่างพระราชบัญญัติ ที่มีหลักการเดียวกันหรือคล้ายคลึงกันกับร่างพระราช
บัญญัติที่ต้องยับยั้งไว้หรือไม่ กรณีนี้ก็มีกระบวนการที่บัญญัติไว้ในมาตรา 130
กล่าวคือจะต้องสมาชิกวุฒิสภา หรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มีความเห็น
เป็นร่างพระราชบัญญัติที่มีหลักการเดียวกันหรือคล้ายคลึงกัน เสียก่อนแล้วเสนอ
ให้ที่ประชุมพิจารณา ถ้าที่ประชุมเห็นด้วยว่ามีหลักการเดียวกันหรือคล้ายคลึง
กัน ประธานวุฒิสภาหรือประธานสภาผู้แทนราษฎร ก็จะเป็นผู้ส่งร่างพระราช
บัญญัตินั้นไปให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญวินิจฉัย ถ้าไม่มีการส่งมาคณะตุลาการ
รัฐธรรมนูญจะวินิจฉัยเองไม่ได้

4. การวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของศาลยุติธรรม
กับศาลอื่น กระบวนการวินิจฉัยปัญหานี้ ได้กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติวิธี
พิจารณาความของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2522 มาตรา 25 ว่า

ในกรณีที่ศาลหนึ่งศาลใดเห็นสมควรให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญ
วินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของศาลยุติธรรมกับศาลอื่น หรือระหว่าง
ศาลอื่นด้วยกันตามมาตรา 179 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ให้
ศาลนั้นส่งความเห็นไปยังปลัดกระทรวง ซึ่งเป็นหน่วยงานผู้รับผิดชอบงาน
ตุลาการของศาลดังกล่าวอยู่ในสังกัดเพื่อส่งต่อไปยังคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ

เนื่องจากบทบัญญัติมาตรานี้พอจะสรุปกระบวนการได้ว่า จะต้อง
ให้ศาลใดศาลหนึ่งเห็นสมควรส่งเรื่องนี้ไปให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญวินิจฉัย

เสียก่อน ซึ่งศาลเห็นสมควรศาลก็จะส่งความเห็นนั้นไปยังปลัดกระทรวง
ที่ศาลนั้นสังกัด แล้วปลัดกระทรวงก็จะส่งความเห็นนั้นไปยังคณะตุลาการ
รัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยต่อไป

5. การวินิจฉัยปัญหาว่า ร่างพระราชบัญญัติใดที่ผ่านความเห็น
ชอบของรัฐสภาแล้วขัดรัฐธรรมนูญหรือไม่ กระบวนการตีความปัญหานี้ก็ต้อง
พิจารณาจากมาตรา 150 ซึ่งแบ่งเป็นสองประการคือ ประการแรกต้องมีสมา
ชิกวุฒิสภา หรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือทั้งสองสภารวมกัน หรือสมาชิก
ของแต่ละสภาจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้า ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดของทั้ง
สองสภา มีความเห็นว่าร่างพระราชบัญญัตินั้นขัดรัฐธรรมนูญก่อน แล้วสมาชิกก็
จะเสนอความเห็นนั้นต่อประธานวุฒิสภา ประธานสภาผู้แทนราษฎร หรือประธาน
รัฐสภา แล้วประธานแห่งสภาที่ได้รับความเห็นก็จะส่งความเห็นต่อไปให้คณะ
ตุลาการรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัย ประการที่สองต้องเป็นกรณีที่นาย
กรัฐมนตรีเห็นว่า ร่างพระราชบัญญัตินั้นขัดรัฐธรรมนูญ แล้วนายกรัฐมนตรีก็จะ
ส่งความเห็นนั้นไปให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญวินิจฉัย

ก. กระบวนการตีความของศาล กระบวนการตีความของศาล
ก็เป็นไปตามหลักทั่วไปของศาล กล่าวคือจะต้องเกิดเป็นคดีขึ้นสู่การพิจารณา
ของศาลเสียก่อน ซึ่งก็เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาความ อาจเป็น
วิธีพิจารณาความอาญา หรือวิธีพิจารณาความแพ่ง

ง. กระบวนการตีความขององค์กรหรือบุคคลอื่นๆ ซึ่งมีหน้าที่
ต้องปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ เช่น ประธานสภาผู้แทนราษฎร ประธานรัฐสภา
นายกรัฐมนตรี หรือคณะรัฐมนตรี ในกรณีที่ผู้มีอำนาจตีความเป็นบุคคลคนเดียว
เช่นนายกรัฐมนตรี ประธานสภาผู้แทนราษฎร หรือประธานรัฐสภา กระบวน
การตีความก็ไม่มีอะไรมาก เพียงแต่บุคคลดังกล่าวที่จะต้องทำหน้าที่ปฏิบัติตาม

รัฐธรรมนูญในอำนาจหน้าที่ตน บุคคลนั้นก็จะตีความไปเลยว่าการปฏิบัติที่ถูก
 ต้องรัฐธรรมนูญนั้นควรเป็นประการใด ซึ่งขึ้นอยู่กับดุลพินิจหรือความเห็นของ
 ผู้นั้นเป็นสำคัญ เมื่อใดตีความแล้วก็ปฏิบัติไปตามนั้น ตัวอย่างเช่น กรณีที่ประธาน
 รัฐสภาดำเนินการหาตัวผู้ที่เหมาะสมที่จะนำชื่อขึ้นทูลเกล้าฯ ให้โปรดเกล้าแต่งตั้ง
 เป็นนายกรัฐมนตรี วิธีการที่ผ่านมาเมื่อเดือนพฤษภาคม 2526 นี้ ประธาน
 รัฐสภาดำเนินการโดยเรียกตัวหัวหน้าพรรคการเมืองต่างๆมาหยั่งเสียงว่าใคร
 ควรเป็นบุคคลที่เหมาะสม แล้วนำชื่อขึ้นทูลเกล้าฯ พระเดียวกับก็มี ส.ส.บางคน
 อาจเห็นว่าการกระทำดังกล่าวนั้นไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ควรจะมีการเรียก
 ประชุมสภาแล้วปรึกษากันในที่ประชุมสภา แต่การไม่เห็นด้วยนั้นก็ไม่มีผลเป็น
 ประการใดเพราะเหตุว่า เมื่อประธานรัฐสภาเป็นผู้มีอำนาจในการตีความ
 และใดตีความแล้ว การตีความก็เป็นที่ยุติเด็ดขาด มีการแต่งตั้งนายกรัฐมนตรี
 แล้ว และ นายกรัฐมนตรีที่ได้รับแต่งตั้งก็เป็นนายกรัฐมนตรีที่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ
 ใครจะมายกเลิกเพิกถอนยอมไม่ได้

กรณีการแต่งตั้งวุฒิสมาชิกเพิ่มเติมแทนผู้ที่ถูกออกไปโดย
 การจับสลากออกเมื่อ พ.ศ. 2524 เรื่องในครั้งนั้นก็ยังมีปัญหาว่า รัฐธรรมนูญเปิด
 โอกาสให้แต่งตั้งเพิ่มเติมได้หรือไม่ บางคนเห็นว่าแต่งตั้งเพิ่มเติมได้ แต่ใน
 ขณะเดียวกันบางคนอาจเห็นว่าแต่งตั้งเพิ่มเติมไม่ได้อีกแล้ว และโดยที่การ
 แต่งตั้งวุฒิสมาชิกนั้นพระมหากษัตริย์ทรงโปรดเกล้าแต่งตั้ง โดยนายกรัฐมนตรี
 เป็นลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ ซึ่งกรณีนี้นายกรัฐมนตรีได้ตีความ
 ปัญหาเห็นว่าสามารถแต่งตั้งเพิ่มเติมได้ จึงนำรายชื่อผู้ที่สมควรได้รับการแต่งตั้งขึ้น
 ทูลเกล้าฯ ก็ถือว่า การตีความของนายกรัฐมนตรีดังกล่าวเป็นที่ยุติ ผู้ที่ได้รับ
 การแต่งตั้งก็ปฏิบัติหน้าที่เป็นวุฒิสมาชิก โดยไม่มีใครสามารถขอให้เพิกถอน
 การแต่งตั้งดังกล่าวนี้ได้

ส่วนกรณีที่มีอำนาจตีความมีหลายคนเช่น คณะรัฐมนตรี กระทรวง การตีความ ก็เป็นว่าจะต้องมีการนำประเด็นเข้าสู่ที่ประชุมของคณะรัฐมนตรีซึ่ง ก็จะมีการลงมติกันในปัญหานั้นๆ ในรูปของมติคณะรัฐมนตรี ซึ่งกระบวนการก็ไม่ ยุ่งยากหรือสลับซับซ้อนเท่าใดนัก

ผลของการตีความรัฐธรรมนูญ

ดังได้กล่าวมาแล้วในตอนต้นว่าระบบการตีความรัฐธรรมนูญ ของประเทศไทยในปัจจุบันนี้ เราใช้ระบบให้องค์กรที่เกี่ยวข้องเป็นผู้มีอำนาจ ตีความ ดังนั้นองค์กรผู้มีอำนาจตีความรัฐธรรมนูญจึงมีอยู่ด้วยกันหลายองค์กร สุดแล้วแต่ว่าจะเป็นปัญหาใด หรือองค์กรใดจะเป็นผู้ปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญใน เรื่องใดก็มีอำนาจตีความในเรื่องนั้นๆ ผลของการตีความจึงพิจารณาได้ดังนี้

ก. การตีความโดยรัฐสภา รัฐสภานั้นมีอำนาจตีความรัฐธรรมนูญ ในปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของรัฐสภา ตามมาตรา 141 รัฐธรรมนูญปัจจุบัน การตีความในปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของรัฐสภานี้ เมื่อรัฐสภาได้ตีความ อย่างไม่ใดแล้ว ก็มีผลผูกพันผูกมัดให้องค์กรต่างๆต้องยอมรับว่า อำนาจหน้าที่ของรัฐ สภาในเรื่องที่ได้ตีความนั้นเป็นเช่นนั้น องค์กรใดจะมาโต้แย้งไม่ได้

ปัญหาว่าอำนาจหน้าที่ของรัฐสภาจะมีขอบเขตแค่ไหนเพียงไร อันนี้ก็จะต้องตีความคำว่า "อำนาจหน้าที่ของรัฐสภา" จึงต้องตีความตามหลัก การตีความรัฐธรรมนูญดังได้กล่าวมาข้างต้นแล้วคือ ตีความตามตัวอักษร ตี ความตามเจตนารมณ์ ตีความตามหลักประเพณีการปกครอง และตีความตาม หลักรัฐธรรมนูญทั่วไป เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของรัฐสภาหรือฝ่ายนิติบัญญัติว่า มีอย่างไร แค่นั้นเพียงไร

สำหรับผลผูกมัดในค่านระยะเวลานั้น การตีความของรัฐสภา ไม่มีผลย้อนหลัง ทั้งนี้โดยถือหลักว่ารัฐสภาในปัจจุบันไม่ผูกพันต่อรัฐสภาใน

อนาคต ดังนั้นการตีความของรัฐสภาในปัจจุบันจึงมีผลตั้งแต่ที่รัฐสภาได้ตีความ
เป็นต้นไป และในขณะที่เกี่ยวกับการตีความของรัฐสภาในปัจจุบันก็ไม่มีผลผูกมัด
ให้รัฐสภาให้ต้องตีความเป็นอย่างเดียวกัน หากมีปัญหาในประเด็นเดียวกันนี้
ขึ้นสู่การตีความของรัฐสภาอีกรัฐสภาในอนาคตอาจตีความเป็นอย่างอื่นได้ หรือ
อาจกล่าวได้ว่า การตีความของรัฐสภาจะมีผลไปจนกว่ารัฐสภาในอนาคตจะได้อ
ตีความเป็นอย่างอื่น อนึ่งรัฐสภาในอนาคตนี้หมายความว่ารัฐสภาในวันหน้าซึ่ง
อาจเป็นรัฐสภาชุดเดิมนั้นก็ได้ เช่นเมื่อรัฐสภาได้ตีความว่าอย่างไรแล้ว ในวัน
พรุ่งนี้หรือเดือนหน้ารัฐสภาอาจตีความในเรื่องเดียวกันนี้เป็นอย่างอื่นก็ได้

ข. การตีความโดยคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ รัฐธรรมนูญฉบับ
ปัจจุบัน ได้ให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญมีอำนาจตีความ ไว้หลายประเด็นปัญหา
นอกเหนือจากการตีความว่ากฎหมายขัดรัฐธรรมนูญหรือไม่แล้ว การตีความของ
คณะตุลาการรัฐธรรมนูญในปัญหาต่างๆย่อมมีผลยุติเด็ดขาด ผู้พันในองค์กรต่างๆ
ต้องยอมรับ ในกรณีที่วินิจฉัยปัญหาตามมาตรา 80 เมื่อคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ
ได้วินิจฉัยเรื่องสมาชิกภาพของสมาชิกสภาแล้วก็จะแจ้งคำวินิจฉัยไปให้ประธาน
แห่งสภาที่ได้ส่งคำร้องมานั้น ซึ่งถ้าหากวินิจฉัยว่าไม่ขาดสมาชิกภาพ สมาชิกผู้นั้นมี
ฐานะเป็นสมาชิกสภาต่อไป ถ้าวินิจฉัยว่าขาดสมาชิกผู้นั้นก็หมดจากความเป็น
สมาชิกสภาไป กรณีก็อาจมีการเลือกตั้งใหม่หรือแต่งตั้งใหม่แล้วแต่กรณี
ในกรณีที่วินิจฉัยปัญหาร่างพระราชบัญญัติที่เสนอใหม่ ตามมาตรา 130 ถ้าคณะ
ตุลาการรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าเป็นร่างพระราชบัญญัติที่มีหลักการเดียวกันหรือ
คล้ายคลึงกันร่างพระราชบัญญัตินั้นก็ตกไป หรือกรณีที่วินิจฉัยว่าร่างพระราช
บัญญัติใดขัดรัฐธรรมนูญ นายกรัฐมนตรีก็ต้องส่งร่างพระราชบัญญัตินั้นกลับคืนไป
ยังรัฐสภา ร่างพระราชบัญญัตินั้นก็ไม่สามารถดำเนินการต่อไปตามกระบวนการ
นิติบัญญัติได้ หรือในกรณีที่วินิจฉัยว่ากฎหมายใดขัดรัฐธรรมนูญหรือไม่ คำวินิจฉัย
ของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญก็เป็นที่ยุติเด็ดขาด บทกฎหมายนั้นก็ใช้บังคับมิได้

ปัญหาว่าคำว่า "คณะตุลาการรัฐธรรมนูญ" ตามมาตรา 191 ของรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2521 นี้จะหมายความเฉพาะคณะตุลาการรัฐธรรมนูญที่ได้มีขึ้นตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2521 เท่านั้นหรือจะหมายความรวมถึงคณะตุลาการรัฐธรรมนูญที่ได้จัดตั้งขึ้นก่อนหน้าที่ให้รัฐธรรมนูญฉบับนี้ด้วย ตัวอย่างเช่น สมมุติว่าในระหว่างให้รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2482 ได้เคยมีคำวินิจฉัยของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญในระหว่างนั้นว่า มาตรา 12 ทวิ(1) พระราชบัญญัติสำรวจและห้ามกักกันชาว พ.ศ. 2485 ที่ให้บริบทบุคคลที่ไม่ได้มีส่วนรู้เห็นเป็นใจในการกระทำความผิดไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญนั้น หากปัจจุบันเมื่อเรื่องเกี่ยวกับกฎหมายที่มีบทบัญญัติที่ให้บริบทบุคคลที่ไม่ได้มีส่วนรู้เห็นเป็นใจในการกระทำความผิดขึ้นสู่การพิจารณาของศาลอีก ศาลจะปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญมาตรา 191 โดยส่งความเห็นมายังคณะตุลาการรัฐธรรมนูญได้อีกหรือไม่ หรือว่าจะพิจารณาพิพากษาคดีไปเลย โดยถือว่า ในประเด็นนี้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญได้เคยมีคำวินิจฉัยแล้ว ในกรณีนี้ผู้เขียนเห็นว่าหากศาลเห็นว่าบทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าวขัดต่อรัฐธรรมนูญ ศาลก็อาจส่งความเห็นเช่นนั้นมายังคณะตุลาการรัฐธรรมนูญให้วินิจฉัยได้ เพราะเหตุว่า เมื่อมีการยกเลิกรัฐธรรมนูญฉบับก่อน และประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับใหม่แล้ว บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญอันเป็นกฎหมายแม่บท อาจเปลี่ยนแปลงไปได้ พระราชบัญญัติฉบับหนึ่งอาจสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญฉบับหนึ่ง แต่ไม่สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญอีกฉบับหนึ่งก็ได้

แต่อย่างไรก็ตาม คณะตุลาการรัฐธรรมนูญที่ได้จัดตั้งขึ้นโดยรัฐธรรมนูญฉบับเดียวกัน แม้จะเป็นคนละชุดกัน (เพราะตุลาการรัฐธรรมนูญบางท่านมาจากการแต่งตั้งคือตุลาการรัฐธรรมนูญทรงคุณวุฒิ ซึ่งจะมีการแต่งตั้งใหม่ทุกครั้งที่มีการเลือกตั้งทั่วไป) ก็ถือว่าเป็นคณะตุลาการรัฐธรรมนูญที่วินิจฉัยหรือตีความรัฐธรรมนูญภายใต้หลักเกณฑ์และบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญ

ฉบับเดียวกัน ดังนั้นคำวินิจฉัยที่ว่ากฎหมายใดขัดรัฐธรรมนูญหรือไม่ ก็ถือว่าใช้
บังคับได้ตลอด กรณีนี้หากเคยมีคำวินิจฉัยของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญว่าบท
กฎหมายใดขัดรัฐธรรมนูญ เมื่อเกิดคดีขึ้นตามกฎหมายนั้นอีก ศาลก็ต้องปฏิเสธ
ที่จะวินิจฉัยคดีตามกฎหมายบทนั้นไปเลย ไม่ต้องส่งความเห็นมาให้คณะตุลาการ
รัฐธรรมนูญวินิจฉัยอีก เพราะถือว่าได้วินิจฉัยแล้วใช้ได้ในคดีทั้งปวง หรือใน
กรณีที่คณะตุลาการรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าไม่ขัดรัฐธรรมนูญบทกฎหมายนั้น ก็ใช้บังคับ
ได้ ศาลต้องถือปฏิบัติตามไม่ต้องส่งความเห็นมาอีก

ปัญหาว่าถ้าส่วนหนึ่งของกฎหมายที่ขัดรัฐธรรมนูญใช้บังคับมิได้
ส่วนที่เหลือจะใช้บังคับมิได้ด้วยหรือไม่ ในเรื่องนี้ บทบัญญัติรัฐธรรมนูญบัญญัติว่า
"บทบัญญัติแห่งกฎหมายใดมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนี้ บทบัญญัตินั้นเป็น
อันใช้บังคับมิได้" และจากบทบัญญัติที่ว่า "ในการที่ศาลจะใช้บทบัญญัติแห่งกฎ
หมายบังคับแก่คดีใด ถ้าศาลเห็นว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นต้องด้วยบทบัญญัติ
... และยังไม่มีความวินิจฉัยของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัติ
นั้น..." จะเห็นได้ว่ารัฐธรรมนูญใช้คำว่า "บทบัญญัติ" โดยตลอด จึงย่อมจะ
เห็นเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญว่า การใช้บังคับมิได้นั้นมีผลเฉพาะบทบัญญัติที่
ขัดต่อรัฐธรรมนูญเท่านั้น ส่วนอื่นก็ยังใช้บังคับได้อยู่ และเมื่อพิจารณาถึงคำ
พิพากษาศาลฎีกาที่ 1/2489 ที่ว่า "พระราชบัญญัติอากรขากรสังคราม พ.ศ. 2488
เฉพาะที่บัญญัติให้ลงโทษการกระทำก่อนวันใช้กฎหมายนี้เป็นความผิดนั้นขัดต่อ
รัฐธรรมนูญ" หรือคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 222/2494 ที่ว่า "บทบัญญัติมาตรา 13
ทวี(1) พระราชบัญญัติสำรวจและห้ามกักกันชาว พ.ศ. 2489 แก้ไขเพิ่มเติม
โดยพระราชบัญญัติสำรวจและห้ามกักกันชาว ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2489 มาตรา 6
เฉพาะที่ให้รับทรัพย์บุคคลอื่นที่มีรู้เห็นในการกระทำความผิดขัดรัฐธรรมนูญ"
จึงเป็นการที่ถือว่าเฉพาะส่วนที่ขัดรัฐธรรมนูญ เท่านั้นที่ใช้บังคับมิได้

ผลผูกมัดในค่านเวลา ในเรื่องเกี่ยวกับผลย้อนหลัง รัฐธรรมนูญ มาตรา 191 บัญญัติว่า "คำวินิจฉัยของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญไว้ได้ในคดีทั้งปวงแต่ไม่กระทบกระเทือนคำพิพากษาอันถึงที่สุดแล้ว" ซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นว่าไม่มีผลย้อนหลัง มีผลนับแต่ได้มีคำวินิจฉัยไปในภายภาคหน้า และสำหรับการวินิจฉัยปัญหาอื่นซึ่งมิใช่เรื่องกฎหมายขัดรัฐธรรมนูญ ก็ไม่มีผลย้อนหลังเช่นกัน เช่น ดีความว่าสมาชิกภาพของสมาชิกสภาคนใดสิ้นสุดลง การสิ้นสุดนั้นก็มิผลนับแต่ที่คณะตุลาการรัฐธรรมนูญชี้ขาดเป็นค่นไป การปฏิบัติของสมาชิกผู้นั้นก่อนที่จะได้มีคำวินิจฉัยก็สมบูรณ์

สำหรับผลผูกมัดในค่านอนาคต กรณีนี้สามารถแยกพิจารณาได้ ดังนี้คือ

การดีความในปัญหาว่าสมาชิกของสมาชิกสภาคนใดสิ้นสุดลงหรือไม่ กรณีนี้หากคณะตุลาการรัฐธรรมนูญวินิจฉัยแล้วว่าสิ้นสุด ผลก็จะเกิดแก่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้นั้นทันที ถ้าหากคณะตุลาการรัฐธรรมนูญวินิจฉัยแล้วว่าไม่สิ้นสุด สมาชิกผู้นั้นก็ยังมีสมาชิกภาพอีกต่อไป ปัญหาว่าหากคณะตุลาการรัฐธรรมนูญได้วินิจฉัยแล้ว สมาชิกผู้อื่นไม่เห็นด้วย จะเข้าชื่อกันใหม่ตามมาตรา 81 อีกจะกระทำได้อหรือไม่ กรณีนี้ผู้เขียนมีความเห็นว่า หากเป็นการเข้าชื่อกันร้องโดยอาศัยเหตุเดียวกันกับการร้องครั้งแรก ก็น่าจะกระทำไม่ได้ทั้งนี้เพราะเหตุว่า รัฐธรรมนูญต้องการให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญเป็นผู้วินิจฉัยประเด็นนี้ เมื่อคณะตุลาการรัฐธรรมนูญได้วินิจฉัยแล้วก็ย่อมจะต้องถือว่าข้อสงสัยต่างๆ ได้รับการดีความให้กระจ่างจากผู้มีอำนาจดีความแล้ว การดีความก็เป็นที่ยุติมีผลต่อไปในอนาคต โดยถือว่าได้มีการดีความแล้ว แต่หากว่าเป็นการยื่นไว้วินิจฉัยถึงการสิ้นสุดสมาชิกภาพของสมาชิกคนเดียวกันนั้น แต่อาศัยเหตุที่แตกต่างจากเหตุครั้งแรกก็ย่อมกระทำได

การตีความปัญหาว่าร่างพระราชบัญญัติที่เสนอใหม่ มีหลักการ
 อย่างเดียวกันหรือคล้ายกันกับร่างพระราชบัญญัติที่ต้องยื่นไปยังไว้หรือไม่ตาม
 มาตรา 130 ถ้าคณะตุลาการรัฐธรรมนูญได้ตีความว่ามีหลักการเดียวกันร่าง
 พระราชบัญญัติฉบับนั้นก็ป็นอันตกไป ปัญหาว่าเมื่อร่างพระราชบัญญัตินั้นตกไปโดย
 เหตุจากการตีความแล้ว จะมีการเสนอร่างพระราชบัญญัตินั้นเข้าสู่การพิจารณา
 ของสภาได้อีกหรือไม่ ปัญหานี้ผู้เขียนมีความเห็นว่า การเสนอร่างพระราช
 บัญญัติเข้าสู่การพิจารณาของสภานั้น เป็นอำนาจของคณะรัฐมนตรีหรือสมาชิก
 สภาผู้แทนราษฎร ซึ่งต้องกระทำตามเงื่อนไขที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ หากมี
 การกระทำตามเงื่อนไขรัฐธรรมนูญครบถ้วน ร่างพระราชบัญญัตินั้นก็ย่อมเข้าสู่
 การพิจารณาของสภาได้อีก และหากมีการส่งร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวไปให้
 คณะตุลาการรัฐธรรมนูญวินิจฉัยอีก คณะตุลาการรัฐธรรมนูญก็ต้องทำการวินิจฉัย
 อีก ซึ่งในการวินิจฉัยครั้งใหม่นี้ คณะตุลาการรัฐธรรมนูญก็ไม่จำเป็นต้องวินิจฉัย
 ให้เป็นอย่างเดียวกันกับที่ได้วินิจฉัยครั้งแรก การตีความรัฐธรรมนูญประเด็น
 นี้ไม่ผูกมัดตลอดไปในอนาคต แต่อย่างไรก็ตามปัญหานี้เป็นเพียงเรื่องสมมุติ
 เท่านั้น โอกาสที่จะเกิดขึ้นคงเป็นไปได้ยากมาก เพราะเมื่อคณะตุลาการ
 รัฐธรรมนูญได้วินิจฉัยแล้ว คณะรัฐมนตรีหรือสมาชิกสภาย่อมต้องให้ความเคารพ
 ในคำวินิจฉัยนั้น คงจะไม่มีการเสนอร่างพระราชบัญญัติที่มีหลักการอย่างเดียวก
 กันนั้นเข้าอีกเป็นแน่

การตีความในปัญหาที่ว่า กรณีมีปัญหาระหว่างอำนาจหน้าที่
 ของศาลยุติธรรมกับศาลอื่น ถ้าคณะตุลาการรัฐธรรมนูญได้วินิจฉัยปัญหานี้แล้ว
 ผู้เขียนเห็นว่าคำวินิจฉัยย่อมมีผลผูกพันไปในอนาคต เพราะเมื่อพิจารณาจาก
 เจตนารมณ์แล้ว เห็นได้ว่ารัฐธรรมนูญต้องการที่จะจำกัดปัญหาข้อขัดแย้งใน
 เรื่องอำนาจหน้าที่ของศาลด้วยกัน เมื่อได้รับการตีความแล้วก็ย่อมเป็นการ
 ยุติข้อขัดแย้งดังกล่าว เมื่อเป็นเช่นนี้จึงมีผลตลอดไปในอนาคต

การตีความในปัญหาว่าร่างพระราชบัญญัติใดขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ ปัญหาในลักษณะตุลาการรัฐธรรมนูญตีความว่า ร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ ก็สามารถทำให้ร่างนั้นดำเนินการไปตามกระบวนการนิติบัญญัติต่อไปได้ หากตีความว่าขัด นายกรัฐมนตรีก็ส่งร่างพระราชบัญญัตินั้นคืนแก่รัฐสภาไป ซึ่งก็มีผลให้ร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวถูกระงับไปโดยสิ้นเชิง ปัญหาว่าเมื่อนายกรัฐมนตรีส่งร่างนั้นคือรัฐสภาแล้ว คณะรัฐมนตรีหรือสมาชิกสภาจะเสนอร่างพระราชบัญญัติที่มีหลักการเดียวกันนั้น เข้าสู่การพิจารณาของสภาอีกได้หรือไม่ ซึ่งเรื่องนี้ก็ เป็นเรื่องของการเสนอร่างพระราชบัญญัติซึ่งอยู่ในอำนาจหน้าที่ของคณะรัฐมนตรี หรือสมาชิกสภาผู้แทน หากการเสนอร่างพระราชบัญญัติมีการปฏิบัติตามเงื่อนไขครบถ้วน คณะรัฐมนตรีหรือสมาชิกสภาผู้แทนก็ย่อมที่จะกระทำได้ แต่ปัญหาก็คงจะไม่เกิดหรือเกิดขึ้นได้ยากเพราะผู้ที่มีอำนาจเสนอก็คงต้องเคารพการตีความของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ และหากเมื่อเสนอเข้ามาแล้ว อาจมีการร้องขอให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญตีความอีกก็ได้ ซึ่งหากคณะตุลาการรัฐธรรมนูญตีความว่าขัดอีก ก็จะเป็นการเสียเวลาโดยใช่เหตุ

การตีความปัญหาว่า กฎหมายใดขัดรัฐธรรมนูญหรือไม่ ตามมาตรา 151 ในกรณีปัญหาที่ศาลจะต้องเป็นผู้ตีความในเบื้องต้นว่ากฎหมายนั้นขัดต่อรัฐธรรมนูญ แล้วส่งความเห็นมาให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญวินิจฉัย อำนาจของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญจะมีก็ต่อเมื่อศาลส่งความเห็นมาให้ และการที่ศาลจะส่งความเห็นไปให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญนั้น จะต้องเป็นกรณีที่อยู่ในส่วนข้อบทกฎหมายนั้นยังไม่เคยได้รับการวินิจฉัยของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญเลย ฉะนั้นในส่วนข้อบทกฎหมายที่คณะตุลาการรัฐธรรมนูญได้วินิจฉัยแล้วว่าเป็นอย่างไร ศาลย่อมไม่มีอำนาจส่งไปให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญวินิจฉัยอีก เมื่อเป็นเช่นนี้ โอกาสที่จะตีความบทกฎหมายนั้นเป็นครั้งที่สองของคณะตุลา

การรัฐธรรมนุญยอมไม่มี ดังนั้นในเรื่องนี้เมื่อคณะตุลาการรัฐธรรมนูญได้ตีความแล้วก็มีผลผูกพันตลอดไปในอนาคต ด้วยเหตุแห่งกระบวนการดังกล่าว

กล่าวโดยสรุปว่าผลของการตีความรัฐธรรมนูญ ของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ จะผูกพันอนาคตตลอดไปอย่างไรหรือไม่ ย่อมขึ้นอยู่กับปัญหาว่าได้มีการตีความในเรื่องใด บางปัญหาเมื่อตีความแล้วจะมีผลตลอดไปในอนาคต แต่บางปัญหาที่ไม่มีผลผูกพันตลอดไป กล่าวคือถ้าหากมีการส่งปัญหาในเรื่องเดียวกันนั้นมาให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญวินิจฉัยใหม่ ก็อาจมีการตีความเป็นอย่างอื่นได้เสมอ ผลของการตีความนี้จะต้องพิจารณาคงควบคู่ไปกับกระบวนการตีความ เพราะว่าเป็นเรื่องที่มีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด ตัวอย่างเช่น หากกระบวนการตีความไม่เปิดโอกาสให้มีการตีความในปัญหาเดียวกันนั้นได้อีกในครั้งที่สองเช่น เรื่องการตีความว่ากฎหมายขัดรัฐธรรมนูญหรือไม่ ผลของการตีความก็ย่อมมีผลตลอดไป

ค. การตีความรัฐธรรมนูญโดยศาล ศาลมีอำนาจตีความก็ต่อเมื่อเกิดปัญหาขึ้นสู่ศาล โดยมีการฟ้องหรือยื่นคำร้องฝ่ายเดียว ศาลย่อมไม่รับปรึกษาหารือ หรือให้ความเห็นเสนอแนะวิธีปฏิบัติตามกฎหมาย ขอนี้เป็นหลักของศาลทั่วโลก ในสหรัฐอเมริกาศาลสูงสุดเคยปฏิเสธที่จะตอบข้อหารือซึ่งประธานาธิบดีขอให้ศาลตีความรัฐธรรมนูญเพื่อฝ่ายบริหารจะปฏิบัติให้ถูกต้อง จะมีก็แต่ศาลยุติธรรมระหว่างประเทศหรือศาลโลกเท่านั้น ที่รับตอบข้อหารือ (advisory opinion) ในบางเรื่อง ด้วยเหตุนี้การตีความรัฐธรรมนูญของศาล จึงเป็นผลมาจากการที่จะต้องใช้กฎหมายบังคับแก่คดี ซึ่งเมื่อวินิจฉัยหรือตีความแล้ว ในประเทศคอมมอนลอว์ (Common Law) ย่อมถือเป็นบรรทัดฐานให้แก่ศาลอื่นโดยเฉพาะศาลที่มีฐานะต่ำกว่าต้องปฏิบัติตาม แต่ในประเทศไทย ไม่มีหลักกว่าคำวินิจฉัยของศาลจะมีผลผูกพันแก่นั้น การที่ศาลล่าง

หรือศาลในสมัยต่อมา ยึดคำวินิจฉัยของศาลสูงในอดีต เป็นเรื่องของความ
 สมัยครึหลังจากที่ได้ใคร่ครวญแล้วว่า คำวินิจฉัยหรือการตีความของศาล
 ก่อนนั้นถูกต้อง ปัญหาเกิดขึ้นเมื่อรัฐธรรมนูญไม่ได้บัญญัติให้องค์กรใดเป็นผู้
 วินิจฉัยว่ากฎหมายขัดรัฐธรรมนูญหรือไม่ ศาลก็เข้ามาอ้างว่ามีอำนาจวินิจฉัย
 เอง และเมื่อคดีขึ้นสู่ศาลฎีกา หรือเมื่อคดีถึงที่สุดโดยศาลใดก็ตามว่ากฎหมาย
 นั้นขัดต่อรัฐธรรมนูญ จะว่าคำวินิจฉัยของศาลนี้ไม่เป็นบรรทัดฐานก็ไม่ได้
 เพราะเมื่อวินิจฉัยว่าขัดแล้ว ก็หมายความว่าบทกฎหมายนั้นใช้ไม่ได้เป็น
 กฎหมายต่อไป รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2475 ถึงกับใช้คำว่า "โมฆะ"

ในกรณีที่รัฐธรรมนูญได้กำหนดให้อำนาจเช่นนี้เป็นของคณะ
 ตุลาการรัฐธรรมนูญ ศาลเองก็เป็นองค์กรเบื้องต้นที่จะวินิจฉัยว่ากฎหมาย
 ขัดรัฐธรรมนูญหรือไม่ ต่อเมื่อวินิจฉัยว่าขัดจึงจะส่งเรื่องตามทางการไปให้
 คณะตุลาการรัฐธรรมนูญ ถ้าศาลเห็นว่าไม่ขัดก็ไม่ต้องส่งไปให้ชี้ขาด การที่
 ศาลจะรู้ว่าขัดหรือไม่ขัดก็ต้องมีการตีความเสียในขั้นหนึ่งก่อนนั่นเอง

ง. การตีความรัฐธรรมนูญโดยองค์กรอื่นที่เกี่ยวข้อง การตี
 ความขององค์กรดังกล่าว จะมีผลผูกพันเกี่ยวข้องกับองค์กรอื่นด้วย ตัวอย่าง
 เช่นการตีความของนายกรัฐมนตรีเกี่ยวกับการแต่งตั้งวุฒิสมาชิก ซึ่งนายก
 รัฐมนตรีได้ตีความว่ามีอำนาจแต่งตั้งเพิ่มเติมได้ และเมื่อได้มีการแต่งตั้งแล้ว
 ก็มีผลให้ผู้ที่ได้รับแต่งตั้งสามารถปฏิบัติงานในฐานะเป็นฝ่ายนิติบัญญัติได้โดย
 สมบูรณ์ หรือการตีความของประธานสภาแม่แทนราษฎรที่ว่า ร่างพระราชบัญญัติ
 ใดเป็นร่างพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องการเงินหรือไม่ ก็มีผลผูกพันให้องค์กร
 อื่นต้องถือตามนั้น สำหรับผลผูกพันในด้านระยะเวลานั้น การตีความขององค์กร
 ดังกล่าวนี้นี้ไม่มีผลย้อนหลัง ผลของการตีความจะเริ่มขึ้นเมื่อได้มีการตีความ
 เท่านั้น และขณะเดียวกันผลของการตีความก็สามารถผูกพันตลอดไปในอนาคต

ผลของการตีความยังคงไว้ได้อย่างน้อยกว่าจะได้มีการตีความเปลี่ยนแปลงโดย
ผู้มีอำนาจเท่านั้น ตัวอย่างเช่น ถ้าสมมติว่านายกรัฐมนตรี มนตรีที่ความป็นหาหนึ่ง
ว่าเป็นพระกาไรโตแล้ว ต่อมาอาจตีความเปลี่ยนแปลงหรือแก้ไขให้เป็น
อย่างอื่นได้อีก โดยไม่ถูกผูกมัดอยู่กับการตีความในครั้งก่อน การตีความ
ของประธานสภาผู้แทนราษฎร หรือบุคคลผู้มีอำนาจตีความอื่นๆ ก็เช่นกัน.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย